

Mak

Olo Hungkuno Wopingo loso Mak Mti'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo sife aho hopi'nono mofonepo nto uyokolofahoningki Mak olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho. Mak sohwo yofe hufa'unjo hweho. Nom'ne yofeso olenoho. Jouniyoho. I oso'no yofe hiso nehm'no hu'mo ole: Joun Makiyoho. (Oso hungkuno hiso *Apousel* sohe engo 12 honingkano we'e 25. Osopo weho.) Mak sohwo yofe hufa'u mulinyo hwapingoso ole: Yofe Makiyeso Ngkilik hungkuno mta'angofoho. Yofe Jouniyeso Hipilu hungkuno mta'angofoho. Makiye na'usi Maliyafoho. (Oso hiso *Apousel* sohe engo 12 honingkano we'e 12. Osopo weho.) Mak huhwo sohwoe kona'wohiye anga somo a'amu Jisasimo iningkunyoso aho ku'mo ku'mingo ne'no uhu'mokumotofomnoho. Mak sohwo Jisasiye inomokomoyo hwo'maho. O'o, Jisasiye inomokomoyo Saimoun Pita'nji anga Loum sopo syoho imojiye hwa'uyoho. Olo iyoswo hiloso Mak anga Loum humanto mti'mokumentisofoho. A'amu fehohnjo hofiko huno ole, Mak sohwo Hipilu hungkuno so'nji Ngkilik hungkuno so'nji huno moi'wo'nnyo hweho. Oso'no anga Loum sopo Pita'nji nohumanji Mak kako Pitafe hungkuno iwolo'mokiyo syoho imojo hweho. Pita kako Anituye hungkunoso Hipilu hungkunomo lahoningki a'amu Loumjoso upa'nyo'ne Mak kako Ngkilik hungkunomo iwolo'mokumoyo hweho. Oso'no a'amu Loumjo sofe hunoso olenoho. Hwe fiwwo kako nihu'no yokumpohn'nyo hwo'manji nakwoe Hwe Engo hweho. Ose syofisyontaningkofi Mak kako Jisasimne'no ole ulimonto mti'mokumentisofoho. Jisas sohwo hwe yokumpohn'nyo sohwafe yokumpohn'nyo somo Jisasiye yokumpohn'nyoso yakolonoho. Jisas sohwo Anituye Hwomu Ne hweho. Kako a'amu mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo'njo somo wopingo umokiyo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hweho. A'amu Loumjo somo Mak ose ulimonto mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Mak a'amu Ngkilik Jisasimo iningkunyo somne'no mti'mokumentisofoho. Mak mti'mokumentiso iyoswo hiloso nakumo huno nafohotofo'nefoho. Huno nafohotofo hwapingo neso ole: Jisas sohwo yo'mayo hopi'nono hwaho loponjofe yokumpoyn'nyo somo yakolownnyo hweho. Oso'no nakwo olo iyoswo hiloso atofa lihwasi Jisasimo uningkohwano.

**Joun Hwe A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo
hungkuno lutihwamentisofoho.
(Matiyu 3:1-12; Luk 3:1-9, 15-17; Joun 1:19-28)**

1 Ngko Mak'ni Anituye Hwomu Jisas Kilais sohune'no hungkuno wopingo wanti'mokumonne'no yohono. ²Hungkuno ae lomayoso ole. Hohonta Anitu kako Aisaiya sohomo hungkuno uyahoningki iyoswo ole mti'mokumento,
Anitu kakoe hwomumo ulimento,
Upa'nyo. Ngko hwe fihumo nje hungkuno motawe'ne woliawatimonnoho.
Oso huhwo sohwo kako kikimo simo'mo kupe-e'ne hweho. Kako jije honingkano ito'no esyohumayo'ne hweho.

³Olo hwe huhwo lohwo hwaho a'amumo humunyo fi'mo hwe fihwoe mampaho engo ole ho'nimento,
Hwe Engo sohumne'no honingkano ito'no fehumamno.
Kakoe hano emoyo'ne so'no honingkano hiso ito'no mihwatimno.
Oso hungkunoso Aisaiya mti'mokumentisofoho.

⁴Oseso Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo hwaho a'amu mohumunyopo i'mofaponto a'amu pi'ningo uhu'mokahoningkofi ole lutihwamento, Sekwo sekwoe honingkano wonyo somne'no hohujo ikinjaofikujona Anitu kako sekwoe wonyo hiso wae yasemofihwaso'no ngko mijo wokiyosema'mo. Ose ulimentisofoho. A'amumo sekwoe honingkano songoso utihwayo'nefoho. ⁵A'amu hwaho Jutiyanta'ango so'nji pone engo Jelusalem mta'ango pi'ningo engo so'nji Jounimo u'mantifi kakoe hungkuno upa'nontifi hofikoe wonyo yoloho lijwaofahoningkofi Joun hofikimo Mijo Joutan sohomo kiyoma'mentisofoho.

⁶Jouniye nem'no manji'mofa hwaho fi'njohwe yahu *kamel* lohwa'nji mti'mokumentisofoho. Yahu paho ahulohoso loho'nimentisofoho. Kako kusimo'nji time mijo'nji nimojo hweho. ⁷Joun a'amumo ole lutihwamojofoho. Hwe nom'nehwo tifi noponefoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yokumpohn'nyoso nje yokumpohn'nyomo niyakolofonefoho. Ngko sohwo'ni oso hwe huhwo sohwoe yofe engo so'no ngko kakimo momayo ulohofiyone hwo'nyoho. ⁸Ngko sekumo mijo'nohino kiyosemawo'ningkono. Hwe tiffinjo sohwo kako Anituye Towahuno Wopingtonjo sohwo wokiyosema'montonoho.

**Joun Jisasimo mijo kiyomahoningki Seten Jisasimo yamofo
uloho'mentisofoho.**

(Matiyu 3:13-17; Luk 3:21-22; Joun 1:29-34)

⁹Osohonta Jisas pone Nasalet hwaho Ngkalili uliko'manto Jounimo nu'mahoningki Joun kakimo Mijo Joutan sohomo kiyoma'mentisofoho.

¹⁰ Jisas mijo mta'ango nosi'mofaponto uhwonimentisoso ahwomo mtampo lohofahoningki Anituye Towahuno yihufo ntolofiyo pa'nyo sohwo Jisasimo wekehumapmmmentisofoho. ¹¹ Oso hohosohonta ahwomo mta'ni ole ho'nimento, Kiko nje Hwomu sohwohne'no, ngko simeho wopingo mikunimposo kijapalokweno. Kiko yo'mayo wopingo iwo'ningkino so'no nje simeho wopingo nimo'nantofoho. Ose ho'nimentisofoho.

Seten kako Jisasimo yamofo uloho'mentisofoho.

(Matiyu 4:1-11; Luk 4:1-13)

¹² Ose ho'ningkahoningki Mijo Joutanta'ango Anituye Towahuno Wopingo sohwo Jisasimo nom'ne hwaho a'amu mohumunyo iyo yo'mayo ane spono uhwatimentisofoho. ¹³ Osopo Jisas nohumentaningki sikuno *fouti* (40) memjaofahoningki Seten Jisasimo wonyo umokumo lonto Jisasimo yamofo uloho'mentisofoho. Oso hwaho sopo sikisiwojo yo'mayoso nohumentaningkofi a'amu ahwomomjo sohwa Jisasimo ufo'ma'mentohofofoho.

Jisas syoho emayoso Ngkalili nta'ni ema'mentisofoho.

(Matiyu 4:12-17; Luk 4:14-15)

¹⁴ Hwangku sohonta Helout hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo kako Jounimo impo'angomo intofahumentisoso Jisas hwaho Ngkalili sopo nowento Anituye hungkuno lutihwoma'mentisofoho. ¹⁵ Ole ulimento, Upa'nimno. Olohonta Anituye sikuno mofoneponoho. We'enepi Anitu kako kakoe a'amu so'nyumo yokumpohn'nyo enemokosyohumanefoho. Sekwoe honingkano wonyo somne'no hohujo ikinjaofikuji Anitumo simeho hi'ntnnono uyimno. Ose lutihwamentisofoho.

Hwe osofosofahu'no inaniku syoho'njo sohwanne'no

Jisas joho ulimentisofoho.

(Matiyu 4:18-22; Luk 5:1-11)

¹⁶ Sikuno fihwi Jisas Mijo Ayo Ngkalili momingopo hano emoyonto uhwonimentisoso Saimoun koningkwa'wehwo Entilu'nji siko inaniku ho'yo mijomo ho'naofontaningki uhwonimentisofoho. Inaniku ifamiyoso sikoe hamniyoho syohofoho. ¹⁷ Jisas nuhwononto ulimento, Siko ngkimo tifi nningkapinyo. Siko inaniku mawo'ningkisiye pa'ningoso Anitumne'no a'amu mayo'ne wolosetihwamo. ¹⁸ Ose ulahoningki sikoe inaniku ho'yo komo'no nuliko'manji Jisasi'nji umentohofofoho.

¹⁹ Hofiko we'enepi mitimomingo somo noku'mokwawentifi Jisas uhwonimentisoso Sepetiye hwomu sohwa'u Jemisi'nji Joun'nji siko yofayokinomo nohumanji inaniku ho'yo ito'no esyohumentaningki uhwonimentisofoho. ²⁰ Jisas nuhwononto sikine'no komo'no joho

ulimento, Oyoninyo. Ose ulahoningki Jemisi'nji Joun'nji siko komo'no kaningkwohumo uliko'ma'mentisiyefoho. Kaningkwohwo Sepeti kakoe a'amu syoho ulohofiyo sohwanji hofikoe yofayokinomo nohumentaningkofi Jemisi'nji Joun'nji siko uliko'manji Jisasi'nji umentohofofoho.

**Jisas a'amu anga'nohino sohumta'ni towahuno
wonyoso wae yao'mentisofoho.
(Luk 4:31-37)**

²¹ Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwanji nowentifi pone Koponeyam i'mofawentifi sikuno Salolemo a'amu iyoho fesyohumayo'ne sikuno somo hofiko a'amu Jutafe tajo angomo noswontifi Jisas hwe moya'mimo hungkuno lutihwamentisofoho. ²² A'amuso hofiko kakoe hungkunomo upa'nontifi yomo imentohofofoho. Hwapingoso hofiko a'amu honingkanohungkuno lutihwamotofo sohwa pa'nyo hwo'maho. O'o, Jisas sohwo kako hungkuno hwapingo wo'nnyo hweho.

²³ Osohonta hwe towahuno wonyo'njo sohwo tajo ango homo somo johohomohm'no ulimento, ²⁴ Jisas Nasaletnnta'ango sohwo siko kiko nakumo peho wonalohomne'no sopalokuno. Kiko nakumo wonyo wonamokumonne'no losopalokuno. Ngko kikine'no huno niyohoho. Kiko Anituye Hwomu Wopingo Ne hwasoho. ²⁵ Ose ulahoningki Jisas kako towahuno wonyo sohomo yoka ulimento, Mampi'nyo fesyohumaho. Kiko olo hwe lohomo uliko'maho. ²⁶ Ose ulahoningki towahuno wonyo huhwo sohwo johohomohm'no lonto hwe sohomo yomo yomo engo umasiyonto uliko'ma'mentisofoho. ²⁷ A'amuso ose uhwonontifi yomo engo yontifi hnnimentohofi, Olo pehotikeno. Olo hungkuno nom'ne songofoho. Olo hwe lohwo yokumpohn'nyo'njo lohwo hungkuno lahonngki towahuno wonyo sohwa kakoe hungkunomo haloho pentifi tifi iningkahwofo. Ose hnnontifi ²⁸ olo yo'mayo Jisas imentiso so'no hwaho Ngkalili sopomjaho'nimimentisofoho.

**Jisas Pitafe konemimo wopingo umokumentisofoho.
(Matiyu 8:14-15; Luk 4:38-39)**

²⁹ Jisas tajo ango mta'ni noswaponto kako Saimoun'nji Entilu'nji sikonikwa'iyangomohumentohofofoho. Jemisi'nji Joun'nji hofiko'njihumentohofofoho. ³⁰ Saimoun konemi siye a'apahotohohmtntnuuhnnngkahoningki kako ijempohopo humamentisofoho. Oso'no Jisas noswopahoningki oso hungkuno hiso komo'no ulimentohofofoho. ³¹ Ose ulahoningkofi a'musi mnokino'nji nohumentanjopo u'mantoh Jisas kakoe aho nomantohommu simonulikofahoningki a'apahotohohmtntno moi'wo imonngkahoningki kako wopingo imon'nimentisofoho. Wopingo imon'ntoh kako a'amumne wopayo ilohohumisyofoho.

Jisas a'amu pi'ningo somo wopingo umokumentisofoho.

(Matiyu 8:16-17; Luk 4:40-41)

³²Oso sikuno somo a'amuso hofiko a'amu nom'ne yo'mayo yo'mayo mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo'njo so'nji ipemotapmmentohofofoho. ³³A'amu hopi'nono oso ango Jisas humentanjo hoku'yo sopo uhu'mokumentohofofoho. ³⁴A'amu yo'mayo yo'mayo mnokino'njo so'nji towahuno wonyo'njo so'nji wopingo umokumentisofoho. Towahuno wonyo huhwo sohwa Jisas Anituye hwomu sohomo yofe uhwo'mentohofo so'no Jisas hofikimo hungkunojo so'ne mampi'nyo umokumentisofoho.

Jisas hwaho Ngkalili sopo Anituye hungkuno lutihwamentisofoho.

(Luk 4:42-44)

³⁵Iyohohwe'nji Jisas nolikafonto kengopo a'amu mohumunyo sopo nowento osopo kako Anitumo jomo ulimentisofoho. ³⁶Saimoun kakoe a'amu'nji Jisasine'no tipeentifi ³⁷Jisasimo tipihwonontifi ulimentohofi, A'amu hopi'nono kikine'no wotipekohonimo'nantifi yalokwofo. ³⁸Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Hofikoe syohofoho. Nom'ne ango mofone sopo wohwano. Nom'ne a'amumo hungkuno wopingo wolutihwamne'no yohono. Oso'ne pmmentohe hwo'nyoho. ³⁹Ose ulahoningki nowentifi hwaho Ngkalili ho'mo so'mo tajo ango somo lutihwanto towahuno wonyo somo wae yao'mentisofoho.

Jisas hwe a'apaho uyo wonyo'njo sohomo wopingo umokumentisofoho.

(Matiyu 8:1-4; Luk 5:12-16)

⁴⁰Hwe a'apaho sompote'njo sohwo Jisasimo humotaho sulonto hwahopo hwomtame ulohofonto jomo yokumpohn'nyo ulimento, Kiko ngkimo wopingo wanimokumo liso'manji, jije yokumpohn'nyoso hoponoho. ⁴¹Jisas nupa'nonto hitoho ulofahoningki aho kisusyonto hwe sohomo ulimento, Ou wopingo wakumokumonne'no yohono. Kiko wopingo hmmo'nyo. ⁴²Ose ulimentiso so'no oso uyo wonyo huhwo sohwo moi'wo komo'no i'mo'nikahoningki kako wopingo humamentisofoho. ⁴³⁻⁴⁴Wopingo humentaningki Jisas hwe sohomo yoka yokumpohn'nyo ulimento, Olo yoheso nom'ne a'amumo nulohotoho. O'o, kiko komo'no nowehoji oso a'amu tajo ango syoho'njo sohomo jije a'apaho utihwahoji yo'mayo Mouses selimentiso so'no Anitumo yano uyo. Oseso a'amu hopi'nonohinosa uhwoningkuji jije a'apaho uyo wonyoso wopingo imo'ningkiso so'no huno wosyofisyantafeho. Jisas ose ulimentisofoho. ⁴⁵Lihwojahoningki hwe huhwo sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo oso Jisas kakoe a'apaho wopingo umokumentiso so'no ulimentisoso oso hungkuno hiso ango'meemo ho'nimentisofoho. Oso'no Jisas kako nom'ne

angkuhwafofo m'mofayofoho. Kako mempo hohnta'ni humentaningki a'amu anggo kengo kengoponta'ni kakimo u'ma'mentohofofoho.

Jisas hwe sife aho songo miyo'njo sohomo wopingo umokumentisofoho.
(*Matiyu 9:1-8; Luk 5:17-26*)

2 ¹Sikuno nom'ne memjaofahoningki Jisas Koponeyam asomo nopahoningki a'amuso Jisas kakoe angopo^a humaho upa'nimentohofofoho. ²A'amu hopi'nono anggo Jisas humentanjopo uhu'mokontifi angomo angiyoho'mo a'amu pi'ningo engo uhula'mo'mentohofofoho. Uhu'mokahoningkofi Jisas Anituye hungkuno lutihwamentisofoho. ³Hwe osofosofahu'nohino sohwa hwe mnokino'njo sohomo ijempoho emotapmmmentohofofoho. Oso mnokinoso sife aho songo miyofoho. Pompenjiyo'nohinofoho. Osohwa Jisasi'njopo i'mofapmmmentohofofoho. ⁴A'amu pi'ningo uhula'mo'mentohofoho so'no uhwonontifi hofiko Jisasi'njopo mitofasiyofoho. Oso'no sokango antifepo kotasantifi iku'yo nofentifi a'amu mnokino'njo sohwo kakoe ijempoho hi'nji Jisas humentanjo mompo impe intofuyoho'mokumentohofofoho. ⁵Jisas kako uhwonimentisoso oso a'amu itokwapmmmentohofoho sohwa hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyahoningkofi Jisas uhwononto hwe mnokino'njo sohomo ulimento, Olo hwomu lohwo, ngko jije honingkano wonyoso wae nto yakumofohono. Ose ulahoningki ⁶a'amu Jutafe honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwa humupo'ntohumantohofofoho. Hofikoe simeho mo'mnohini ole syafihu'mentohofi, ⁷Oso pipilo Anitu anga'no kako'nohino a'amufe wonyo wae iyoso hoponoho. Hwe hwahoponjo sohwo a'amufe wonyoso wae miyonohoho. Olo hwe lohwo Anitumo sitofo ulalofoho. ⁸Ose syofisyahoningkofi hofikoe huno somo Jisas huno uyahoningki ulimento, Sekwoe simeho mo'mo oso hunoso peho'no syofisikomo'nalokwofo. ⁹Olo hwe mnokino'njo lohomo pehofo ulimne'elo. Hungkuno nohayo ntisoto. Jije honingkano wonyo wae weekumo'mo ulimnehono. Nom'ne hungkuno ole, Filikaho. Jije ijempoho nomahoji mpano. Pehofo ulimnehono. ¹⁰Oseso sekwo huno waseyono. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni olo hwaho lopo a'amufe wonyo wae yafo'ne yokumpohn'nyo hinjo hwo'nyoho. Ose ulonto hwe mnokino'njo sohomo ulimento, ¹¹Wakilimo. Filikaho. Jije ijempoho nomahoji jije angopono fiwano. ¹²Ose ulahoningki hwe sohwo nolikafonto kakoe ijempoho nomanto, noswopahoningki a'amuso nuhwonontifi yomo yontifi Anituye yofe ho'nomantifi ulimentohofi, Hohonta nakwo oleso muhwonyofoho.

^a **2:1** Oso'no nakwo huno monayofoho. Tihwoe angotikeno. Oso hiso Jisas kako oso anggo homo somo humamentisofoho. Anggo Koponeyam sopo a'amu fiso hofikoe hunoso ole, Pita'nji Entilu'nji angotikeno. (Sohe engo 1 honingkano we'e 29 somo uhwonyo.)

Jisas Lifaine'no joho ulimentisofoho.

(Matiyu 9:9-13; Luk 5:27-32)

¹³Jisas apa'no Mijo Ayo Ngkalili momingo sopo ku'mokuwahoningki osopo a'amu pi'ningo engo nu'mahoningkofi kako a'amumo Anituye hungkuno lutihwamentisofoho. ¹⁴Jisas hano nowento Lifai Alifiyosiye hwomu sohwo a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kakoe angosomo nohumentaningki Jisas Lifaimo nuhwononto ulimento, Kiko ngkimo tifi nningkape. Ose ulahoningki Lifai nolikafonto Jisasimo tifi iningkamentisofoho.

¹⁵Tifi sohonta Jisas kakoe a'amu'nji Lifaiye angomo wopayo nontaningkofi osopo nom'ne a'amu hamniyoho ho'naofo syoho'njo sohwanji a'amu wonyo honingkanonjo so'nji hofiko Jisasimo tifi iningkunyo huhwanji humohumantohofofoho. ¹⁶A'amu Falisi sohwa hofiko Jutafe honingkanonjo hungkuno hunonjo fehohnjo sohwa hofiko Jisasi'nji a'amu wonyo so'nji wopayo nontaningkofi uhwonontifi Jisasiye inomokomoyo sohwo ulimentohofi, A'amu hamniyoho ho'naofo syoho'njo sohwanji a'amu wonyo honingkanonjo so'nji Jisasi'nji wopayo peho'no nalokwofo. ¹⁷Olo hungkuno loso Jisas nupa'nonto ulimento, A'amu mnokino ane'njo wopingo humalofoso hofiko a'amu uyohofaho siyonjo sohomo mu'mapitnnehofo. O'o, a'amu mnokino'njo so'nohini u'mantifeho. Oso pa'nyoso ngko a'amu honingkanonjo wopingonjo hwona'nyoho liwonjinkohofosomme'no joho lutimayone pmmtohe hwoni'maho. O'o ngko a'amu honingkanonjo wonyonjo somne'no pmmtohe hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

Wopayo humaho humayo yahino so'ne hungkunofoho.

(Matiyu 9:14-17; Luk 5:33-37)

¹⁸Sikuno nom'ne fihwi Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwoe inomokomoyo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Anituye yofe ho'nomayone wopayo humaho humentaningkofi a'amu nom'ne sohwa Jisasimo u'mantifi ulimentohofi, Jouniye inomokomoyo sohwanji Falisiye inomokomoyo sohwanji hofiko wopayo manyonjo humayoso Anitumo jomo ujo'ne yahinoso iningkawowonjinkohofofoho. I oso'no jije inomokomoyo sohwa hofiko wosopayo manyonjo humayo yahino somo miningkayonjo peho'no yalokwofo. ¹⁹Ose ulohoningkahoningkofi Jisas ulimento, Upa'nimno. Hwe ape songo mayo sohwo kako kakoe a'amu'nji wopayo iloho engo yontifeso hofiko wopayo humaho wohumantifitaho. O'o simeho wopingonjo wonantifeho. ²⁰I oseso hwangku sohonta oso hwe ape maso huhwo sohomo a'amu nom'ne sohwa hofikoe a'amu mta'ni kompemafikuji fonjasyikujo'no kakoe a'amu hiso kako ane humafikujoso simeho tango'njo humafikuji wosopayo manyonjo uyantifeho.

²¹Ihwoni. Hwe fihwo manji'mofo tontamo imo'nnyo sohwo kako hwapife nom'ne songo we'e nomahwosi tontamo somo lojwohohofasihwosi yakife uyimtolaho. Awonoho. Engo womnahoti'montonoho. ²²Ose ulonto Jisas pahnnimo hungkuno tiffinjoso ole ulimento, A'amu fihwo kako mijo iloho uyimo lihwosi te fisiyo woma'montolaho. O'o, awonoho. kako te fisiyo mahwosi mijo ihm'mofihwosi iloho yososo mijo wahumpo'montonoho. Te fisiyoso nihu'nahone wonyo umo'nimontonoho. U, hwe huhwo sohwo kako te songoso mahwosi mijo ihm'mofihwosi iloho yososo mijo ito'no wolifawo'montonoho. Oso pa'nyoso hohontajo yahino so'nji yahino songo so'nji nem'no hu'mokomokosyohumayoso hopo'maho.

Salolemo sikuno iyoho humayo somo yo'mayo syoho miyo'ne hungkunofoho.
(*Matiyu 12:1-8; Luk 6:1-5*)

²³Salolemo iyoho humayo'ne sohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hofiko syoho'mo nowentifi mijoho uyahoningki wopayo we'e songoso nomantifi aho hwoso'mokontifi pahoso fuyo lontifi neso nimentohofoho. ²⁴Nontaningkofi a'amu Falisi sohwa uhwonontifi Jisasimo ulimentohofi, Ihwoni. Nakwoe honingkano hungkunoso yo'mayo syoho sikuno iyoho humayo somo iyo'neso hano pitofahinyofoho. Oso hiso'no sekwo sikuno iyoho humayo losomo wopayo peho'ne mantifi ningkohofoto. ²⁵Ose ulohoningkahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo Ntefit imentiso so'no iyoswo mti'mokumentohofoso atofu majo hwasilaho. Oso sikuno Ntefit kakoe a'amu'nji hofiko wopayo umofonyo yontifi mijoho engo humamentohofu sohonta ne'no selohoningkohono. ²⁶Osohonta Apiyata hwe engo tajo ango syoho'njo sohwo nohumentaningki Ntefit kako Anitumne'no hwapife ango molinyo somo swonto wosopayo Anituye simanopo ho'nahinyoso swoma'mentisofoho. Oso wopayo hiso a'amu siki'no somne'no'maho. O'o a'amu Anituye tajo ango syoho'njo sohwanne'nohinofoho. I oso'no Ntefit kako nomanto kakoe a'amu sohwanne nuyimentisofoho. Sekwo oso hungkuno homo somo atofu majo'njo imentohofu so'no sekwo nje inomokomoyo sohwanne oso hungkuno hiso ulohoningkohofotaho. ²⁷Ose ulonto Jisas nom'ne hungkuno Falisi sohwanne ulimento Anitu kako sikuno iyoho humayoso peho'ne mti'mokumentisoto. Kako hwe moya'mi ufo'mayo'ne mti'mokumentisofoho. I a'amufe honingkanomo hano pitofasyo iyo'ne mti'mokumentisofoho. I sikuno iyoho humayo homo a'amumo ufo'mayo'ne mti'mokumentisofoho. ²⁸Oseso ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko sikuno iyoho humayo'neso hwapingo hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

Sikuno iyoho humayo somo Jisas kako hwe aho wonyo'njo sohumo wopingo umokumentisofoho.
(*Matiyu 12:9-14; Luk 6:6-11*)

3 ¹Jisas a'amu Jutafe tajo ango somo apa'no swahoningki osopo hwe fihwo aho songo songo miyo poyo hopa wo'nnyo sohwo

humunyoponoho. ²A'amu Falisi sohwa hofiko nohumantifi Jisasimo hungkuno ito'no mihwajiyo ango somo ipemotowane'entifi ole syafihu'mentohofi, Jisas kako sikuno iyoho humayo lomo hwe aho wonyo'njo sohomo wopingo umokumontolikeno. Ose syafisyontifi Jisasimo uhwontohumamentohofofoho. ³Jisas hwe aho wonyo'njo sohomo ulimento, Kiko ajwo lopo filohofape. ⁴Ose ulonto hofikimo ulimento, Oso honingkano hungkuno Mouses neyakwosamo uyimentisoso sikuno iyoho humayo lomne'no pehofo nalohoho. Nakwo olo sikuno lomo yahino wopingo uyantantaho. Wonyo uyantantaho. I nom'ne a'amu somo wopingo umokantantaho. Wonyo umokantantaho. Ose ulohoningkahoningki hofiko mampi'nyo imentohofofoho. ⁵Jisas hofikimo fe'nihwononto simeho tohino umningkahoningki a'amu Falisiye simehomo uhwonimentisoso hofiko a'amumo hitoho mu lofe so'no simeho tango uyimentisofoho. Jisas a'amu aho wonyo'njo sohomo ulimento, Jije ahoso sihwaho fisipofa. Ose ulahoningki kako haloho'no yonto aho sihwaho sipo'mentisoso kakoe aho wopingo umo'nimentisofoho. ⁶A'amu Falisi sohwa uhwonontifi komo'no nowentifi Heloutiye a'amu sohwanji uhu'mokontifi Jisasimo poyo fonjosyane'entifi honingkano tipmmentohofofoho.

A'amu pi'ningo engoso mijo momingopo uhu'mokumentohofohofofoho.

⁷Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji oso ango sopo nuliko'mantifi mijo ayopo nohumentaningkofi a'amu pi'ningo engo Jisasimo u'ma'mentohofofoho. Oso a'amu hiso ango kengo kengoponta'angofoho. Hwaho Ngkalili, hwaho Jutiya, ⁸pone Jelusalem, Itumeya, Mijo Joutan nongkihnta'ni, Taiya pone engo nongkihnta'ni Saitoun pone hiso nongkihnta'ni oso a'amu pi'ningo engo hiso yo'mayo Jisas imentiso oso'no upa'nontifi Jisasimo u'ma'mentohofofoho. ⁹Jisas inomokomoyo sohwamo ulimento, Sekwo yofayokino ito'no fesyohumamno. A'amu we'yo mohumuyoho. Hofiko hwotoho nififitnnoho. Ose ulimentisofoho. ¹⁰Hwapingo ole, Jisas a'amu pi'ningo engo somo a'apaho wopingo umokumentiso so'no a'amu mnokino'njo hopi'nonohinoso a'amu yohoto yohotofo mjoloho'nimiwentifi Jisasimo upm'mokantane'no yihwono ose limentohofofoho. ¹¹A'amu towahuno wonyo'njoso Jisasimo uhwonitimantifi hwahopo ipitofawentifi joho ulimentohofi, Kiko Anituye Hwomu Ne hwosoho. ¹²Ose ulahoningkofi Jisas hofikimo hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Olo hilo so'no a'amumo nulikutoho.

**Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni
hufa'uyo sohwamo uhwosopo'mentisofoho.**

(Matiyu 10:1-4; Luk 6:12-16)

¹³Oso hohosohonta Jisas hwofiki'nyopo nosonto kakoe inomokomoyo'ne uhwosopo'mo lonto a'amu somo joho ulahoningki

hofiko sapmmentohofofoho. ¹⁴Jisas a'amu aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwaso kakoe inomokomoyo'ne uhwasopento ulimento, Ngko'nji foyohumayo'ne sehwasopehe sohwaso, Hwangku a'amu nom'ne somo sekwo lutihwayo'ne wolosetihwamo. ¹⁵Nolosetihwam'mo nje yakumpohn'nyo towahuno wonyo wayo'ne wosejapmmo. Ose ulimentisofoho.

¹⁶Hwe fihwo uhwasopo'mentisoso Saimouniyoho. Oso hwe huhwo sohomo Jisas kako Pitafoho mulimentisofoho. ¹⁷Jemisi'nji koningkwa'wehwo Joun Sepetiye hwomu sohwa'umo Jisas nom'ne yofe mulimento Mpouaneses. Oso yofe hwapingo ole hwe yokumpohn'nyo ahwomo liwo'ningkiso pa'nyo hwa'uyoho. ¹⁸Nom'nihwa Entilu'nji Filipi'nji Mpatoulomiyu'njoho. Nom'nihwa'u Matiyu'nji Toumasi'njoho. Nom'nihwo Jemis osohwo kako Alifiyosiye hwomu hweho. Nom'nihwa'u Tatiyosi'nji Saimoun Selouti'njoho. ¹⁹Nom'nihwo Jutas Isikaliyouti'njoho. Jutas huhwo sohwo Jisasimne'no tokoyo'ofu yonto a'amu Jisasimo fonjasiyo'ne sohwaso ahomo uyimentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwo Jisas uhwasopento, kakoe angopo umentisofoho.

Jisasi'nji Mpelisepuli'nji sikoe hungkunofoho.

(Matiyu 12:24-37; Luk 11:15-23; 12:10)

²⁰Jisas kakoe Nasalet osopono wahoningki a'amu pi'ningo engo osopo uhu'mokumentohofofoho. Angomo uhu'mokumentohofu so'no Jisas kakoe a'amu'nji hofiko wopayo manyo'njo imentohofofoho. ²¹Jisasiye temtifofo sohwa oso hiso nupa'nontifi, Jisasiye hunoso ito'no'maho. Kakoe hunoso ilo'nnyo hwolikeno. Ose lontifi kakimo utimano lontifi pmentohofofoho.

²²A'amu Jutafe honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwa Jelusalem mta'ni nopontifi limentohofi, Mpelisepul oso towahuno wonyo hopi'nohino sohwaso hwe engo sohwo Jisasiye simoho mo'mo humaho. Towahuno wonyo somo wae yaofiwo'ningkohoho. ²³Ose lahoningkofi Jisas hofikine'no johu lutimanto pahnnimo hungkuno ulimento, Seten kako wae yamo'nyoso pipilo. ²⁴Hwaho fiponjo a'amu hopi'nonohino hu'mawo'ningkohofoso hotitopijo sohonta ikujoho fongki'ningkuji hofikoe wopingo foyohumayoso wonyo umo'nimontonoho. ²⁵A'amu angu anga'nohinomo foyawe sohwa hofiko ehusilofo humafikuji ikujoho fongki'nifijoso hofiko yosesamo wohumpeentifeho. ²⁶Oseso Seten kakoe towahuno wonyo'njo sohwa hofiko ehusilofo humafikuji ikujoho fongki'nifijoso hofikoe yokumpohn'nyo ane umo'nantifeho.

²⁷Hwe fihwo hwe yokumpohn'nyo sohwaso angomo hufu umo lihwaso swososo simo'mo oso hwe yokumpohn'nyo huhwo sohwi nano kilofasyihwaso i kako oso angu homo somjo kakoe yo'mayoso woma'montonoho. Oso pa'nyoso ngko Setenimo uyakolo'mentohe so'no ngko kakoe towahuno wonyo sohwaso wae yaofalokweno.

²⁸Olo hungkunolo iningo seyo'eno. A'amu hopi'nonohino hofikoe wonyoso sifajo hungkunoso wonyo hungkunoso Anitumo jomo ulifijo'manji kako wae weesemo'montonoho. ²⁹I oso'no a'amu kako Anituye Towahuno Wopingo so'no sitofo lososo oso wonyo hiso Anitu kako wae meeofonehoho. Oso wonyo hiso kakoe simeho'mo ne'no nowentihwonefoho. Ose ulimentisofoho. ³⁰Jisas kako Anituye Towahunofe yokumpohn'nyo so'nji towahuno wonyo somo wae yao'mentiso so'no hofiko Jisasimo kiko towahuno wonyo'njo hwosoho ulimentohofofoho. Oso'no Jisas oso hungkuno tango'njo ulimentono.

**Jisasiye kona'wohi'nji hohmningkwa'wehwosanji
i'mofapmmentohofofoho.**

(Matiyu 12:46-50; Luk 8:19-21)

³¹Oso hohosohonta Jisasiye kona'wohi'nji koningkwa'wehwosanji i'mofapontifi ango mempo hohnta'ni humantifi Jisasine'no lihwatimentohofofoho. ³²A'amu pi'ningo engo Jisasi'nji humantifi Jisas ajwopo nohumentaningki a'amu kakimo ulimentohofi, Upa'nyo. Jije na'u hningkwa'wehwosanji hnnampo'wohijanji humantifi kikine'no johokilalokwofo. ³³Jisas nupa'nonto ulimento, Nje na'u ningkwahwosa tihwalo. ³⁴Jisas a'amu nohumentaningkofi fe'nihwononto ulimento, Uhwonimno. Olo nje na'uja nje ningkwahwosa, olohi humalofo. ³⁵A'amu Anituye hungkunomo tifi iningkawowo'ningkohofoso nje ningkwahwosa nje nampohwosa na'ujafoho. Ose ulimentisofoho.

**Hwe fihwo ufongoyo fisosimoka'mentiso
so'no pahnnimo hungkunofoho.**

(Matiyu 13:1-9; Luk 8:4-8)

4 ¹Jisas kako Mijo Ayo Ngkalili sopo nohumanto a'amumo apa'no lutihwamentisofoho. Osopo nohumentaningki a'amu we'yo uhu'mokumentohofomaho. Oso'no Jisas yofayokinopo kotasonto osopo humamentisoso hwe moya'miso momingo sopo loho'mentohofofoho. ²Kako pahnnimo hungkuno pi'ningo engo hofikoe huno ufohotofo'ne lutihwamentisofoho. Ole ulimento, ³Sekwo upa'nimno. Hwe fihwo kako kakoe syohopo ufongoyo fisosomokao'mentisofoho. ⁴Fisosomokofahoningki ufongoyo fehohnjoso honingkanopo piwesyahoningki yihufu sohwa nopontifi manimentohofofoho. ⁵U, ufongoyo fehohnjoso hwaho sojo'njo sopo piwahu'mentisofoho. Oso hwaho hiso engo mo'mjo'maho. Oso'no oso ufongoyoso komo'no foka'mentisofoho. ⁶Oseso mofehi'nyo ulonto ufongoyo pmpongo hwahomo'mo munjilofe'njo yonto yofoho imentisofoho. ⁷U, ufongoyo fehohnjoso nantipe yongo'njo sopo piwahu'mentisoso nantipe yongo'njo sohwo komo'no fokofikwato lohofonto ufongoyo nontimo kingkulofonto

oso ufongoyo hiso ne minto'nimentisofoho. ⁸U, ufongoyo fehohnjo hwaho afofo'njopo piwahu'mentisoso engo fokafonto ne pi'ningo into'nimentisofoho. Ne fiso we'e (*teti*, 30), fiso engo (*sikisiti*, 60), fiso pi'ningo engofoho (*wan hantilet*, 100). ⁹Jisas ose ulonto ulimento, A'amu fihwo nje hungkuno upa'nyo'ne haloho hi'njo hwo'manji kako upa'nono. Ose ulimentisofoho.

Jisas pahnnimo hungkuno so'no ulimentisofoho.

(*Matiyu 13:10-17; Luk 8:9-10*)

¹⁰Hwangku inomokomoyo sohwanji nom'ne a'amu fihwa kakoe hungkunomo upa'nimentohofoho sohwanji Jisasi'nji nohumantifi pahnnimo ulohonimentohofoho. ¹¹Jisas ulimento, Anitu sohune'no kako a'amumo mokosyohumayo yahino hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso sekwo sohwasimo nto setihwamentisofoho. I oso'no a'amu kengo sohwa hofiko pahnnimo hungkuno'nohini upa'nife. Sekumo yoloho waselimo.

¹²Hohonta Aisaiya ole mtimokumento,

Hofiko nuhwoningkuji neso nuhwonifitne'maho.

Hofiko nupa'ningkuji oso hungkunoso huno ito'no uyone'maho.

Hofiko honingkanono wonyo somo hohujo mikinjaopijoso Anitu hofikoe wonyo wae mmofonehoho.

Ose mti'mokumentisofoho.

Jisas pahnnimo hungkuno hwapingoso ulimentisofoho.

(*Matiyu 13:18-23; Luk 8:11-15*)

¹³Jisas ose ulonto ulimento, olo pahnnimo hungkuno hwe ufongoyo fisisimoka'mentisoso sekwo huno maseyoho liyohoho. I pahnnimo hungkuno nom'ne songoso sekwo huno pipi seyohoho. ¹⁴Upa'nimno. Hwapingoso olenoho. Hwe ufongoyo'njo sohwo Anituye hungkuno a'amumo lutihwayo pa'ningofoho. ¹⁵Fiso ufongoyo honingkanopo piwahu'mentisoso oso hwe moya'mi hofiko hungkuno wopingo upa'niwo'ningkohoho pa'nyofoho. I oso'no Seten kako noponto oso hungkuno wopingo simeho mo'mo ho'nosyahoningki Seten wae yamo'mentisofoho. ¹⁶Nom'ne a'amuso ufongoyo hwaho sojo'njopo piwahu'mentiso pa'nyo hwafoho. Oso a'amu hiso Anituye hungkuno upa'nontifi hofiko komo'no simeho mo'mo meho'nasyontifi simonyo iwo'ningkohofoho. ¹⁷I oso'no hofikoe pmpongo anefoho. O'o, hofiko we'enepe nolohofontaningkofi a'amu nom'neso Anituye hungkuno hwotoho wahmmo lososo oso a'amu nolohofontanjo huhwo sohwasimo tango engo uyahoningki hofikoe pmpongo ane so'no piwasyiwo'ningkohofoho.

¹⁸Nom'ne a'amu ufongo hwaho nantipe yong'o'njo pa'nyofoho. Hofiko Anituye hungkuno upa'nimentohofoso ¹⁹i, yo'mayo hwaho loponjo somne'no huno engo syafisyontifi hamniyoho engo womano lontifi yahoningkofi hofiko ho'yangyo yo'mayo so'no hi umo'nyoso oso hiso Anituye hungkunomo

kingkulofiwo'ningkohofofoho. Oso huhwo sohwa ne ane hwafoho. ²⁰Nom'ne a'amuso hofiko ufongoyo hwaho afofo'njo pa'nyofoho. Hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi oso hungkuno hiso iningkawentifi hofiko Anitumne'no yo'mayo syoho wopingo yiwo'ningkohofofoho. Oso ne into'nnyofoho. Ne fiso we'e (*teti*, 30), nom'ne engo (*sikisiti*, 60), fiso pi'ningo engofoho (*wan hantilet* 100). Ose ulimentisofoho.

Sikiloho pomponahoso hiyaso kipitofasiyo'eno.

(*Luk 8:16-18*)

²¹Jisas nom'ne pahnnimo hungkuno ulimento, A'amu fihwo sikiloho mongkujihwosi oso pomponaho hiso ahwonte'mo kipitofasiyo'eno. Epohumayo enjwa'mo ho'nasiyo'eno. Awonoho. Kako ijempohopo ufoho'ofahumontonoho. ²²Yo'mayo olohonta a'amu hiyaso mokosyohumawo'ningkohofoso hwangku a'amu hopi'nono pomponahopo uhwonantifeho. Yo'mayo olohonta pahnnimo hungkuno liwo'ningkoheso hwangku a'amu neso upo'nantifeho. ²³Sekwo haloho'njo ku'manji nje hungkunomo haloho popmno.

²⁴Ose ulonto nom'ne hungkuno ulimento, Yo'mayo pahnnimo hungkuno upo'nalokwofoso hwapingo ne ngko selalokwe so'no huno ito'no fisya'fihupmno. Sekwo nom'ne a'amumo hofikimo ufo'mayo'ne Anituye hungkuno ulikuno. Sekwo a'amumo Anituye hungkuno ufijo hopaso Anitu kako sekumo wosejapmmontonoho. Sekwo ose ifijo'manji sekwo Anitumne'no huno engo wotipemantifeho. ²⁵Hwe fihwo Anituye hungkuno simeho mo'mo mnawo'nnyo sohwo oso hungkuno hiso kako ito'no iningku lohofososo Anitu kako huno engo umontonoho. Hwe nom'nehwo Anituye hungkuno we'enhini simeho mo'mo mnawo'nnyo sohwo oso hungkuno we'eso ito'no miningkayo'njososo oso hungkuno we'eso moi'wo umo'mntonoho. Ose ulimentisofoho.

Ipisayo fokafo'ne pahnnimo hungkunofoho.

²⁶Jisas nom'ne pahnnimo hungkuno ulimento, Hwe fihwo olo hwaho lopo kakoe syoho'mo ipisayo hulimentisofoho. Oso hiso Anitu kakoe a'amumo emokosyohumayo pa'nyofoho. ²⁷Hwe huhwo sohwo nohulonto kakoe angopono nowento sikuno pi'ningo foyowelikafo imojo hweho. Ipisayo hiso pipi foka'mentisoto. Fokafo hwapingoso hwe sohwo huno muyofoho. ²⁸Hwahomjo afofoso ipisayo engo imokiyofoho. Simo'mo swo inikwato lohofihwosi osopo simo'me ipehwosi tifi ipisayo unto'nimontonoho. ²⁹Ipisayo mojo ihwoso'no hwe huhwo sohwo kako nolofamjonefoho.

Iyo masitet ipisayo'ne pahnnimo hungkunofoho.

(*Matiyu 13:31-32, 34-35; Luk 13:18-19*)

³⁰Nom'ne hungkuno Jisas ulimento Anitu kakoe a'amumo mokosyohumayoso ngko pehofo losetihwamnehono. Oso'no pahnnimo

hungkunoso pehofo selimnehono. ³¹Olenoho. Iyo fihwo kakoe yofe *masitet* kakoe neso nom'ne iyo ipisayo pa'nyo'maho. O'o, nihu'no we'efoho. Oso neso a'amu syohopo huliwo'ningkohofoho. ³²Syohopo hulahoningkofi oso ipisayo hiso engo imo'nonto nom'ne iyo syoho sopenjo somo yakolonoho. Kakoe pamo sopo yihu'aifo syuhwosi pompenjiyo hofiyo wonyoangkafopo wokehumantifeho.

³³Jisas pahnnimo hungkuno pi'ningo engo ulimentisoso hofiko huno syafihupitnne'ento ulimentisofoho. ³⁴Kako a'amu somo pahnnimo hungkuno'nohini ulimentisofoho. Kako kakoe inomokomoyo sohwantnnohini humantifi kako yoloho ulimentisofoho.

Jisas mijo'nji ifofo'njimo hungkuno ulahoningki moi'wo imo'nimentisofoho.

(Matiyu 8:23-27; Luk 8:22-25)

³⁵Oso sikuno hiso mofehi'nyo ntoningku'ningkahoningki Jisas kakoe inomokomoyo sohwo ulimento, Mijo nongkihnta'ni woekewano.

³⁶Ose ulahoningki hofiko a'amu pi'ningo engo uhu'mokumentohoho somo uliko'mantifi yofayokinomo Jisas humamentiso somo kotasantifi hofiko mijo ayopo wako'mentohofoho. Wako'mentohofoso nom'ne a'amu hofiko hofikoe yofayokinomo hofiko'nji wako'mentohofoho.

³⁷Nowekentaningkofi ifofo engo ikwato lohofonto mijo yofayokinomo ifeehu'mo lohofonto mijo yofayokinomo engo weeo'mto imentisofoho.

³⁸Jisas yofayokinomo fehohnta'ni mnokino ikwo'ofa yasyonto saho foyowentaningki hofiko Jisasimo ulikafontifi ulimentohofi, Lonetihwayo sohwo si fonepo nakwoe yofe moi'wo umo'nantanoho. Kiko nakune'no huno mosyafisiyo'njo liyalokuno. ³⁹Ose ulahoningkofi Jisas nolikafonto ifofomo yoka ulimento, Moi'wo hmno'nyo. Ose ulonto mijomo ulimento, Nta'noho. Ito'no filufawofo. Ose ulahoningki ifofo moi'wo imo'ningkahoningki mijo apa'no songo songo miyo'njo nihu'nahone lifawo'mentisofoho. ⁴⁰Ito'no lifawo'mentisoso inomokomoyo sohwo ulimento, Sekwo iyoho peho'no seningkohoho. Sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo liyalokwofo. ⁴¹Ose ulahoningki hofiko iyoho engo uningkahoningki hnnimentohofi, Olo hwe lohwo ifofo'nji mijo'nji kakimo haloho'nohini upesolo tihwoe huhwolo.

Hwe towahuno wonyo'njo sohomo Jisas wopingo umokumentisofoho.

(Matiyu 8:28-34; Luk 8:26-39)

5 ¹Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji mijo nongkihnta'ni a'amu Ngkelasafe hwahopo i'mofapmmmentohofoho. ²⁻⁶Hwe towahuno wonyo'njo sohwo hwaho hopo sopo humunyoponoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'mopijohino sokimo somo humunyoponoho. A'amu angoponjo sohwa kakimo impe into'mentohofoho. Hofiko ahwomo

nano yokumpohn'nyo nomantifi hwe sohwoe sife aho ahwomo nano kilofiwo'ningkahoningkofi kako nano hotito'mentisofoho. Kakoe yokumpohn'nyo hofikimo uyakolofiwo'nimentisofoho. Sikuno huhwo huhwi oso hwe huhwo sohwo a'mopijohinopo hwofiki'nyopo humemayonto joho mohm'mo limojo hweho. Kako sokisihu'nji kakoe a'apahomo fongkiniwo'nimojofoho. Oso hwe huhwo sohwo ikanopo nta'ni Jisasimo uhwonihwojawento, kako hano komo'no nowento, Jisas yofayokino mta'ni swapmmentisoso hwe sohwo i'mofaponto, Jisasiye sifeki'nyo'mo ipitofawo'mentisofoho. ⁷⁻⁸Jisas towahuno wonyo sohumo ulimento, Kiko towahuno wonyo sohwoi olo hwe lohomo uliko'maho. Ose ulontaningki towahuno wonyo sohwo joho mohm'no ulimento, Jisas, kiko Anitu Yokintahoponjo sohwoe Hwomu Ne hwasoho. Kiko ngkimo peho wantoho'monne'elo. Anitu nupa'ningkuhwoso'no ngko jomo wakilimonne'no yohono. Kiko ngkimo tohino nontapohotoho. ⁹Ose ulahoningki ulimento, Nje yofe *Ami* hwona'nyoho. Nakwoe hungkuno ole: A'amu sisihwayo apa'no, pi'ningo engofoho. Nakwo towahuno wonyo we'e mohumulohwono. ¹⁰Towahuno wonyo huhwo sohwo Jisasimo joho yokumpohn'nyo ulimento, Kiko ango ikano'mno lonehwajohotoho.

¹¹Oso hwofiki'nyo mofone sopo yahu pi'ningo engoso hofiko mno ijontaningkofo somne'no ¹²towahuno wonyo sohwa Jisasimo yokumpohn'nyo ulimentohofi, Kiko nakumo oso yahu pi'ningo engo nongkwanjo nompone'no filonehwajo. Nakwo yahu somo wehuhnnofano. ¹³Ose ulahoningkofi Jisas hofikimo timo honihwajimentisofoho. Oseso oso towahuno wonyo hiso hwe sohumo nuliko'mantifi yahu somo ehuhnawo'mentohofofoho. Ehuhnaofahoningkofi yahu hiso *tu tauseniso* (2000) hofiko hano kunto kunto'no wentifi iwo'mangomo mtiku'nontifi mijo ayomo mihulofahoningki nihu'nahone poyo pe'nimentohofofoho.

¹⁴Hwe yahu mokosyohumayo sohwa komo'no nowentifi hwe moya'mi ango saponjo so'nji oso'mo so'meemjo so'ntnne'no oso hungkuno hiso lijwaofahoningkofi ho'nimentisofoho. Oso hungkuno hiso ho'ningkahoningki hwe moya'mi hopi'nonohinoso uhwonano lontifi imentohofofoho. ¹⁵Hofiko Jisasimo nu'mantifi hwe towahuno wonyo humamojo sohumo uhwonimentohofoso kako he yofonto kako huno wopingo'njo imo'nimentisofoho. Ose uhwonontifi hwe moya'mi iyoho imentohofofoho. ¹⁶A'amu yo'mayo uhwonimentohofoso hofiko i'mofapmmentohofoso somo yo'mayo hwe ilo'nnyo sohwo imentiso so'no yahu poyo imo'nimentiso so'no ulimentohofofoho. ¹⁷Ose ulontifi hofiko Jisasimo hungkuno yokumpohn'nyo ulimentohofi, Kiko nakwoe hwahopo humahnnoso wopingo'maho. Mpano.

¹⁸Ose ulahoningkofi hwe towahuno wonyo wae imentiso sohwo Jisasimo jomo yokumpohn'nyo ulimento, Ngko kiko'nji wowantayo'no yohono. ¹⁹Ose ulahoningki Jisas ulimento, O'o jije a'amufe angopo

nowehoji yo'mayo wonyoangkafo Anitu kiloho'maso so'no filutihwaho. Anitu hitoho engo kikimo kufo'ma'maso so'no a'amumo uso. ²⁰Ose ulahoningki hwe sohwo nowento oso hwaho Ntekapolis ango aho hufa'u hopi'nono sopmmeemo yo'mayo Jisas uloho'mentiso so'no lutihwomentisoso a'amu hopi'nono nupa'nontifi huno pi'ningo syafisyontifi pisopisaho mjalimmentohofofoho.

Jailosiye mu'nji a'mu nom'ne Jisasiye hwapifemo upm'mokumentiso osofa'umo wopingo umokumentisofoho.

(Matiyu 9:18-26; Luk 8:40-56)

²¹Jisas hofiko'nji yofayokinopo mijo ayo somo apa'no wakentifi nongkihnta'ni ki'mofiwahoningkofi osopo a'amu pi'ningo engo uhu'mokahoningkofi Jisas mitimomingopo humamentisofoho. ²²Hwe yofe engo'njo tajo ango mokosyohumayo sohwo kakoe yofe Jailos. Oshwo noponto Jisasimo uhwononto kako hwomtame ehumanto ²³simeho tango'njo humanto jomo yokumpohn'nyo ulimento, Nje mu wape'nimonte'no yalofoho. Kiko nopohoji kakimo jije ahaso fikisyusyo. Kako wopingo imo'ningkuhwosi kako songo wohumano. ²⁴Ose ulahoningki Jisas hwe sohwo'nji womentisiyefoho.

Womentisiyeso a'amu pi'ningo engo siko'nji nowentifi hofiko yohoto yohotofo loho'nimentohofofoho. ²⁵A'mu fisi mnokino engo'njosi humunyoponoho. Oso hisi kako engolopohamo imoihoso ne'no yontaningki soswo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'mojofoho. ²⁶A'amu uyo hofaho syoho'njoso hofiko kakine'no molasin ko uyahoningkofi kako tohino engo ma'mojofoho. Kakoe hamniyoho ho'yango hopi'nono moi'wo ihn'namo'nimojofoho. Oseso wopingo mmo'nyofoho. O'o, mnokino engo umojofoho. ²⁷⁻²⁸Oso a'mu hisi yo'mayo Jisas imentiso so'no upa'nonto kako huno ole syafihu'mento, Ngko olo hwe lohwoe manji'mofo somo aho kisahumeso ngko wopingo umo'nimonnoho. Ose lonto oso a'musi Jisasiye hohujo hohnta'ni u'manto kakoe hwapifemo aho upm'mokumentisofoho. ²⁹Upm'mokumentisoso kakoe mnokinoso moi'wo imo'ningkahoningki kakoe a'apaho wopingo imo'nimentisofoho. Wopingo imo'nonto simeho wopingo komo'no umo'nimentisofoho. ³⁰Jisas a'amumo wopingo imokonto huno uyimentisoso komo'no ikinjamo lohofonto ulimento, Tihwo nipm'mokohoho. ³¹Ose ulahoningki kakoe inomokomoyo sohwa ulimentohofi, Hwe moya'mi pi'ningo ifehu'mokokumaso so'no kiko tihwo nipm'mokohoho eso peho'no lohino. Nakwo huno monayofoho. Tihwolikeno. ³²Jisas a'amu upm'mokiyo so'no fe'nihwoningkahoningki ³³a'musi a'apaho wopingo imo'ningkohoho huno uyahoningki iyoho uningkahoningki yomo yomo yonto Jisasiye sifiki'nyo'mo hwomtame uloho'mentisofoho. Yo'mayo hopi'nonohino so'no Jisasimo

ulimentisofoho. ³⁴Jisas kakimo ulimento, Nje mupe, Kiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapohino so'no olohonta kiko wopingo imo'ningkino. Kiko simeho wopingo'njo uhuji fohumantono. Jije a'apaho nihu'nahone wopingo kumo'ningkohoho.

³⁵Ose ulontaningki hwe fihwo Jailosiye angopo nta'ni noponto Jailosimo u'mantifi ulimentohofi, U, nakwoe hwe engofo, jije mu poyo nto pe'ningkohoho. Oseso kiko olo Lutihwayo lohumo jije angopo'no peho'no ipemotowalokuno. Kako wohumano. ³⁶Ose ulohoningkofi Jisas upa'nonto Jailosimo ulimento, Kiko iyoho yohotoho. Kiko ngkimo jije simeho hi'ntnnono ntape. ³⁷Ose ulonto Jisas kako hwe moya'mi hopi'nonohinomo angomo lihujomajonto Pita'nji Jemisi'nji koningkwa'wehwo Joun'nji hofiko'nohini Jisasi'nji nowentifi ³⁸hofiko Jailosiye angomo i'mofawentifi Jisas a'amu pi'ningo uhwonimentisoso hofiko humotaho'nji wosofe angiyo husontaningki ³⁹kako noswonto ulimento Peho'no wosofe lalokwofo. Mu lopi poyo'maho. O'o saho foyaweho. ⁴⁰Ose ulahoningki hofiko kakimne'no sitofo ulontifi tikafo ujimentohofofoho. Oseso Jisas hofikimo mempo hohnta'ni wae sweefaopmmmentisoso Jisas mu lopiye kaningkwowho'ya'u'nji inomokomoyo sohwanji angopo mu sopi foyowentanjo somo humentohofofoho. ⁴¹Jisas mu poyo simo aho manto kakimo a'amu Jutafe hungkunomo ulimento, *Talita kumi*, Oso hungkunoso ole, Olo mu lopi, filikaho. ⁴²Ose ulahoningki mu lopi nolikafonto hano umentisofoho. Mu lopiye soswoso aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'niyoho. A'amuso homo somo uhwonontifi yomo engo imentohofofoho. ⁴³Jisas kaningkwowho'ya'umo hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Ngko mu songo umokohe so'no siki noho'nomihwoloho. Mu lopimo wopayo unyo. Ose ulonto umentisofoho.

A'amu Nasaleti'njoso Jisas ne'no nakwolaho limentohofofoho.

(*Matiyu 13:53-58; Luk 4:16-30*)

6 ¹Osopo nta'ni Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji nowentifi Jisasiye angopo Nasalet u'mofamentohofofoho. ²Salolemo a'amu Jutase iyoho humayo sikuno somo Jisas tajo angomo lutihwahoningki a'amuso pi'ningo nohumantifi upa'nontifi Jisasiye huno engo so'no yomoyontifi ulimentohofi, Olo hwe lohwoe hungkuno nti'mta'angoto. Oso huno engo'nji pipi imo'ningkohoho. Yo'mayo wonyoangkafo'njo a'amu miyoso olo hwe lohwo yiwo'ningkiso hweho. ³Olo hwe lohwo kako angopo molimojo lohwolaho. Maliyafe hwomufoho. Jemis, Jousep, Jutas, Saimoun hofikoe hofila'wehweho. Homnampija olo angopo lopo nakwo'nji humalofo. Ose ulontifi hofiko simano hintotohino umningkahoningki nakwolaho limentohofofoho. ⁴Jisas ulimento, A'amumo hwe fihumo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwo angopo kengo hopi'nonohinopo

kakoe yofe engo ho'nomowo'ningkohofofoho. I oso'no osohwo kakoe temtitofo kakoe kaningkwowho'ya'u hamningkwowhosa hofiko kakoe yofe moho'nomasofoho. Ose ulimentisofoho. ⁵A'amu hiso hofiko Anitu Jisasimo oso syoho hiso'no uhwosopo'mentiso so'no simeho hi'ntnnono muyo'njo imentohofoho so'no Jisasosopo yo'mayo wonyoangkafoso pi'ningo mimentisoso a'amu mnokino'njo anga'no anga'nohinomo kako aho kisasyonto wopingo umokumentisofoho. ⁶Hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono muyo so'no yomo imentisofoho. Oso hwaho sopo kako angkuhwafo sohwa'i emayonto, Anituye hungkuno lutihwamentisofoho.

**Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo
sohwamo syoho umentisofoho.**
(*Matiyu 10:5-15; Luk 9:1-6*)

⁷Jisas kakoe inomokomoyo sife mta'ni hufa'uyo sohwamne'no joholahoningki hofiko nuhu'mokahoningkofi Jisas kakoe yokumpohn'nyo yano uyimentisofoho. Oso yokumpohn'nyoso a'amufe a'apaho'mjo towahuno wonyo wae yaofone umentisofoho. Umentisoso hwe sohwamo hufa'u hufa'u lihwatimentisofoho. ⁸Jisas hofikimo ulimento sekwo ho'yangone ane fiwanimno. Mno'nohini mtamno. Wopayo, ho'yo, hamniyoho, oso nomotakutoho. ⁹Manji'mofohufa'u nomafikutoho. O'o, manji'mofohanga'nohinonji sekwoe sifikwongofosyo'nji manji'mo'ningkuji fiwanimno. ¹⁰Sekwo angofipo i'mofahokuji angohanga'nohinosomohosyawopijo. Oseso sekwo oso angosomonuliko'mafikuji nom'ne angopono fiwanimno. ¹¹Nom'ne angoposekwo'ne angomosejape'manji i sekwo oso angohoposoponuliko'mafikuji hoposopohwahosemongki'nosohofiko nosehontohumentaningkuji oso hintalinyohiso wae feehumno. Oso homosomohwoningkuji hofikohofikoe yahinosomne'no huno olesosyafihupife. U, nakwowonyoyihwono. Osesyafisyikujiiyohounono. ¹²Ose ulahoningki inomokomoyosohwanowentifi a'amusomohungkuno ole ulimentohofi, Sekwo simeho fiwolo'mokumno. ¹³Ose ulontifi towahunowonyosowae yaofontifi a'amu mnokino'njosomohofikohwone mijo mnokinopousisyontifi wopingoumokumentohofofoho.

Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo poyo pe'nimentisofoho.
(*Matiyu 14:1-12; Luk 3:19-20; 9:7-8*)

¹⁴Yo'mayo Jisas imentiso so'no a'amu pi'ningo engo limotofoso hwe yofe engo'njo Helout kako upa'nimentisofoho. Fiso a'amu Jisasine'no ole ulimentohofi, Olo hwe lohwo Jouniyoho. Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo poyo pe'nonto apa'no lika'masohwolikeno. Oso'no yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso kako iwo'ningkiso so'no yokumpohn'nyo i'mofapohoho. ¹⁵A'amu nom'neso Jisasine'no

ole ulimentohofi, Olo hwe lohwo Ilaija hohonta pe'nimentiso hweho. Nom'ne a'amuso ole ulimentohofi, Olo hwe lohwo a'amu hohonta Anitu hungkuno uyahoningki limojo pa'ningo hweho. Ose limentohofofoho. ¹⁶Oseso Helout nupa'nonto ulimento, Olo Jouniyoho. Hwe a'amumo mijo kiyoma'mojo hweho. Ngko a'amu kakoe ti'wango fiwofitofosyamno ulimentoheho nto yi'wafito'mentohofoho sohwo apa'no lika'maso hwolikeno. Ose ulimentisofoho.

¹⁷Hwapingoso hohonta Helout kako Jounimo impo'angomo mihumajonto ahwomo nano kilofahumentisofoho. Helout Jounimo impo'angomo peho'ne mihumati'mentisoto. Hwapingoso kola'wehwoe Filipiye ape Heloutiyasimnefoho. Helout olo simo ma'mentisofoho. ¹⁸Hohonta Joun Heloutimo ulimento, Kiko hnnikwa'wehwoe ape mahino loso hopo'maho. O'o oso honingkano pisakino'njofoho. Ose ulimentisofoho. ¹⁹Impe intofahoningkofi Heloutiyas simano likumpo lohofonto Jounimo poyo umokumonto ko imentisoso ²⁰Helout Jouniye yofe ho'noma'mentisofoho. Joun kakoe honingkano ito'nohino hwe wonyoangkafo hweho. Oso'no Helout huno uyahiningki, Heloutiyas Jounimo poyo koimokumne'ento Helout kako Jounimo impo'angomo ito'no mokosyohumamentisofoho. Helout Jouniye hungkuno upa'niwo'ningkiso so'no yomo ko yonto huno pi'ningo engo syafisyonto nom'ne hungkuno upa'nimo limentisofoho. Oso'no Heloutiyas Jounimo fonjasyihwoloho.

²¹Oseso hwangku sohonta Heloutiyas Jounimo fonjasiyo'ne'ento honingkano tipema'mentisofoho. Osohonta Helout kakoe sikuno kona'wohi aswo ma'mentiso somne'no huno syafisyonto a'amu syoho ulohofiyo sohwa wopayo iloho yahoningkofi hwe engo a'amumo mokosyohumayo sohwanji nimentohofofoho. ²²Heloutiyasiye mu sijosi noswaponto hofikoe simeho wopingo umo'nono lonto simonyo imentisofoho. A'amu sohwanji Helouti'nji nuhwonontifi simeho wopingo umo'nimentisofoho. ²³Oso'no Helout musopimo ulimento, Kiko yo'mayo peho'no kumo'nososo ou kiko njo. Ngko wokijapmmo. Yo'mayo pi'ningo engo hi'njo hwo'nyoho. Kiko fehohnjo'no njisoso ou ngko fehohnjoso wokijapmnoho. Nehopi kilohono.

²⁴Ose ulahoningki mu sopi noswonto kona'wohimo ulimento, Peho'no ulimnehono. Ose ulahoningki Heloutiyas ulimento, Ole uso. Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe mnokino'no nimo'ningkohoho. Kakoe mnokinoso iku'yopo ho'nasyohoji komo'no ntape. Ose uso. ²⁵Ose ulahoningki mu lopi komo'no asomo noswonto Heloutimo ulimento, Kiko Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe mnokinoso noswonyopo yiwojosyalokumpehoji olopo ntape. ²⁶Ose ulahoningki Helout kakoe simeho tango mikunimposo umnimentisofoho. I oso'no a'amu hopi'nono kakoe hungkuno, Nehopi kilohono, ose nto upa'ningkohofoho so'no kako

a'mu simo eno ulimentisofoho. ²⁷Oseso Helout komo'no hwe Jouniye mnokino'no uhwojahoningki hwe huhwo sohwo impo'angomo nowento osopo Jouniye ti'wango iwofitofonto ²⁸Jouniye mnokinoso noswanyopo iwojwosyalokumpentifi a'mu sijo simo nuyahoningkofi nomotawento kona'wohimo uyimentisofoho. ²⁹Jouniye inomokomoyo sohwa yo'mayo so'no upa'nontifi hofiko nopontifi kakoe pijafoso nomantifi sokimomo ho'nahumentohofofoho.

Jisas a'amu 'faif tausen' (5000) sohwaro wopayo umentisofoho.
(*Matiyu 14:13-21; Luk 9:10-17; Joun 6:1-15*)

³⁰Jisasiye inomokomoyo kako lihwatimentiso oso hwa asomo u'mantifi yo'mayo hofiko imentohofa so'no hungkuno a'amumo lutihwamentohofa so'no Jisasimo ulimentohofofoho. ³¹Osopo a'amu pi'ningo engo nowentifi nopontifi nohnawe yahoningkofi oso'no Jisasiye inomokomoyo (*apousel*) sohwa wopayo manyofoho. Oso'no Jisas ulimento, Nakwo a'amu ane sopo nowekewasi osopo sekwo usijo'no fosyohumamno. ³²Ose ulahoningki hofiko'nohini yofayokinopo a'amu ane sopo wowanontifi imentohofa sopo'no. ³³A'amu pi'ningoso uhwonontifi hofikimo yofe uhwofontifi a'amu ango hopi'nonohino mta'angoso komo'no honingkanopo nowentifi Jisas kakoe a'amu yofayokino'njo sohwaro uyakolofontifi a'amu ane sopo simo'mo u'mofamentohofofoho. ³⁴Jisas mitimomingopo i'mofaponto uhwonimentisoso hwe moya'mi pi'ningo engo somo uhwononto hofiko yahwohofekwosa ane pa'nyo hwafoho. Oso'no kako hitoho ulo'mentiso so'no hungkuno pi'ningo engo lutihwamentisofoho.

³⁵Mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahonjo so'nji Jisasiye inomokomoyo sohwa nopontifi ulimentohofi, Olo hwaho hopo lopo sopo a'amu aneponoho. We'enepe mofehi'nyo ukwo'mokumontonoho. ³⁶Kiko oso hwe moya'mi somo ango somne'no lihwajohojo'no hofiko nukuji wosopayo mpe uyife. ³⁷Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, O'o, sekwo huhwasi wosopayo uyimno. Ose ulahoningki ulimentohofi, Nakwo pipilo. Hamniyoho syoho sikuno *tu hantilet* (200) memjaofoso a'amumne'no wopayo mpe iyo'neso hopo'maho. ³⁸Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Wopayo alalelo weho. Timo uhwonamno. Ose ulahoningki hofiko nowentifi uhwonowentifi ulimentohofi, Nakwoe wosopayo aho anga'no hopi'nonohinofoho. Inaniku hufa'u weho.

³⁹Ose upa'nonto Jisas kakoe inomokomoyo sohwaro ulimento, Sekwo a'amu somo ulimno, Hoja lopo fosyohumamno. ⁴⁰Ose ulahoningki hofiko nohumantifi fipo a'amu *wan hantilet* (100), nom'nepe a'amu *fi'fiti* (50), ose'no ose'no lihumaji'mentohofofoho. ⁴¹Jisas kako oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino so'nji inaniku hufa'u so'nji nomanto kako ahwomomo timo uhwontohumanto Anitumo isamoyoka ulimentisofoho. Isamoyoka nto

ulonto kako wopayo'nji inaniku'nji kutikujō lohofonto kakoe inomokomoyo sohwamo a'amu somo yano ulofiyō'ne hu'mmentisofoho. ⁴² A'amu hopi'nonohinoso wopayo hiso moi'wo nontifi simeho uhnnimentisofoho. ⁴³ Simeho uhnningskahoningki hofiko wosopayo nilifonao'mentohofoso nuhu'mokontifi sohwo ho'yo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo somo mohu'memehumentohofofoho. ⁴⁴ A'amu oso wosopayo hiso Jisasiye aho mta'ni nimentohofoso hwe we'e humamentohofoma'ho. Hwe'nohini oso wosopayo nimentohofoso sohwa *faif tausen* (5000) humamentohofofoho.

Jisas mijopo hano umentisofoho.
(*Matiyu 14:22-33; Joun 6:16-21*)

⁴⁵ Osohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Sekwo yofayokino nomafikujō oso hwaho nongkihnta'ni Mpetisaita'no simo'mo mpanimno. Ose ulonto a'amu nom'ne somo hofikoe ango pone lihwatimentisofoho. ⁴⁶ Ose ulonto a'amu somo uliko'manto kako hwofiki'nyo we'e sopo Anitumo jomo ulimo lonto simentisofoho. ⁴⁷ Sikuno'nji inomokomoyo yofayokino'njo sohwa mijo ajwopo nohumentaningkofi Jisas kako'nohini mitimomingopo humamentisofoho. ⁴⁸ Jisas uhwonimentisoso yofayokino hono honi wahoningki hofiko yokino wonyopi imentohofofoho. Hwapingoso ole, ifofo engo pahoningki wonyopi imentohofofoho. Iyoho walongkonimonto yahonjo so'nji Jisas mijo yokintahopo hano wento inomokomoyo sohwamo u'ma'mentisofoho. Ngko hofikimo uyakolo'mo nolonto ⁴⁹ Jisas mijopo hano sontaningki inomokomoyo sohwa hofiko nuhwonontifi yomo yomo yontifi huno ole syafihu'mentohofi, Mewosofoho. Ose syafisyontifi youwo limentohofofoho. ⁵⁰ Inomokomoyo hopi'nonohino sohwa Jisasimo uhwonontifi iyoho engo unimentisofoho. Oseso Jisas hofikimo komo'no johō ulimento, Sekwo yokumpohn'nyo hmmo'nimno. Ngkonoho. Sekwo iyoho ikutoho. ⁵¹ Ose ulonto kako yofayokinomo kotasahoningki ifofo moi'wo imo'nimentisofoho. Inomokomoyo sohwa yomo yontifi simeho ulikofahoningki huno pi'ningo syafihu'mentohofofoho. ⁵² Jisasiye yokumpohn'nyo hwapingo so'no huno muyofoho. Jisas kako wosopayo a'amu pi'ningo engomo umentiso so'no inomokomoyo sohwa huno ito'no mosyafisyofoho. Oso'no yomo imentohofofoho.^b

**A'amu Ngkenesaletnnta'ango mnokino'njo somo Jisas
wopingo umokumentisofoho.**
(*Matiyu 14:34-36; Joun 6:22-25*)

⁵³ Hofiko mijopo nowakentifi Ngkenesalet nongkihnta'ni ifohohosyahumentohofofoho. Ifohohosyasyontifi osopo yofayokino

^b **6:52** Jisas kako hwe moyami some wopae yano imentisoso kakoe yokumpohn'nyo nom'ne kengo itihwamentisofoho. Oso hofikoe yomo engo yontifi uhwonimentohofoso Jisas kako mijopo hano ponto ifofo somo yoka ulimentisofoho.

ho'nahumentohofofoho. ⁵⁴ Hofiko yofayokino ho'nosyahoningkofi hwe moya'mi hopo soponta'angoso hofiko yofe komo'no uhwofontifi limentohofi, Jisasiyoho. ⁵⁵ Hofiko yofe uhwofontifi hopo sopo hano komo'no nowentifi Jisas ntopohoho lahoningkofi a'amu nupa'nontifi hofiko a'amu mnokino'njo somo Jisasiyepono itokwapmmentohofofoho. ⁵⁶ Jisas ho'mo so'mo nowahoningki a'mokuso a'amu mnokino'njo somo intokwapontifi wopayo mpe yiwo'ningkohoho sopo itofasyontifi Jisasimo ulimentohofi, Hwe Engofo, nakwo jije manji'mofomo aho wakupm'mokano. Ose ulontifi hofiko kakoe manji'mofomo aho upm'mokumentohofoso hofikoe mnokino moi'wo imo'nimentisofoho.

**Anituye honingkano hungkunoso a'mane hungkuno
somo yakolo'nyofoho.**

(Matiyu 15:1-9)

7 ¹ A'amu Falisi sohwanji a'amu Mousesiye honingkano hungkunoso lutihwamotofo Jelusalem mta'ango sohwanji Jisas nohumentanjo uhu'mokontifi ² Jisasiye inomokomoyo sohwaso uhwonimentohofoso hofiko aho mijo miyotiku'nyo'njo wopayo niwo'ningkohofofoho. Falisi sohwafe yahinoso momaso'njo hwafoho. ³ A'amu Falisi sohwa a'amu Juta hopi'nonohino so'nji hofikoe yahino ole, Nakwo wopayo wonano lontifeso simo'mo aho mijo yotiku'nontifi niwo'ningkohofihwafoho. Hohonta homningkwowosafe yahino oloso tipema'mentohofofoho. Hofiko huno ole aho miyotiku'nyo'njo wopayo nososo ou simeho mo'mo wonyo mnaweho. Ose syafihu'mentohofofoho. ⁴ A'amu huhwo sohwa wosopayo mpe yiwo'ningkohoho sopo nta'ni nopontifi aho mijo miyotiku'nyo'njo manji hofiko wopayo manyofoho. Nom'ne yahino oso pa'nyoso pi'ningo weho. Hofikoe noswanyo, iku'yo, hwontoho yo'mayoso mijo ito'no yajijiwo'ningkohofoso kiho'ne'maho. O'o hofikoe yahinofoho. ⁵ Oseso a'amu Falisi sohwanji Jutafe hwe engo sohwanji Jisasimo ulohonimentohofi, Jije inomokomoyo sohwa neyakwosafe yahinomo miningkayo'njo peho'no yalokwofo. Hofiko aho mijo miyotiku'nyo'njo wopayo niwo'ningkohofofoho. ⁶ Ose ulohoningkahoningkofi Jisas ulimento, Hohonta Aisaiya hwe Anitu hungkuno ulahoningki a'amumo lutihwamojo sohwo sekwo a'amu mango'nohino hwasyo nehopi mti'mokumento,

Olo a'amu loso hofiko mango mta'nohini
ho'nonimawo'ningkohofofoho.

I, hofiko ngkimo simeho montapefoho.

⁷ Hofiko a'amu hwahoponjo sofe hunoso nomantifi Anitu
mta'angofoho lontifi a'amu hwaho ayo'mjo somo
lutihwawo'ningkohofofoho.

Oso'no hofiko ngkimo wonyopi jomo ntiwo'ningkohofofoho.

Aisaiya ose mti'mokumtisofoho. ⁸ Sekwo Anituye hungkunomo haloho maposo'njo yontifi seyakwosafe yahinomnohini iningkawowo'ningkohofihwasoho.

⁹ Ou, sekwo huno ole syafisiyo'ningkohofi, Nakwo huno'njo hwona'nyoho. Ose liwo'ningkohofihwasoho. Sekwo Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ningkohofoso seyakwosafe yahino somo yiwo'nngkohofihwasoho. ¹⁰ Mouses hohonta ole limento, Kiko jije mpohwo na'umo tifi finingkayo. U, a'amu fihwo kako hungkuno wonyo kaningkwohwo kona'wohimo uloso osohwo kako poyo wape'nono. ¹¹ I, sekwo ole liwo'ningkohofoho, Hwe fihwo kako hamniyoho hi'njo sohwo kaningkwohwo kona'wohimo ufo'mayo so'no, i kako sikimo ulimontonoho. Ngko hamniyoho yo'mayoso wosejapmmonji ko yoheso ngko ole nto limalefoho. Ngko Anitumo uyimne'no yohono. ¹² Oso hwe huhwo sohwo ose ulonto kaningkwohwo kona'wohimo mufo'maso'njo yiwo'ningkiso hweho. Oso'no sekwo Falisi sohwaso wopingofoho lontifi liwo'ningkohofofoho. ¹³ Ose ulontifi Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ningkohofoho. Seyakwosafe hunomnohini iningkawo'ningkohofofoho. Oso yahinoso anga'nohinofoho. Pi'ningo oso pa'nyoso weho.

Yo'mayo a'amumo wonyo imokuwo'ningkisofoho.

(Matiyu 15:10-20)

¹⁴ Jisas hwe moya'mimo ngkiyepono wapifento joho ulimentisofoho. Nopahoningkofi ulimento, Sekwo hopi'nono ito'no nupa'ningkuji huno fisyafihupmno. ¹⁵ Yo'mayo nyo'neso a'amufe honingkano wonyo umo'nimonte'maho. O'o yo'mayo simeho mta'angoso a'amufe hunoso wonyo hungkuno'njoso honingkano wonyo umo'nimontonoho. ¹⁶ Sekwo haloho'njoku'manji nje hungkunomo haloho popmno.

¹⁷ Jisas oso a'amu huhwo sohwaso uliko'manto ango nom'nemo swahoningki kakoe inomokomoyo sohwa ulimentohofi, Oso pahnnimo hungkuno lohinoso ne pipilo. ¹⁸ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo huhwaso ngkine'no huno maseyoholihohoho. Upa'nimno. Yo'mayo toho nyo'neso honingkano wonyo imokiyomaho. ¹⁹ O'o wosopayo hiso simehomne'no nikwato nihu'nahone ho'namo. Wopayo hiso jije hunomne'maho. Ose ulimentisofoho. Oso'no Jisas yo'mayo hopi'nono nyo'neso hano mopitofasiyo'njofoho. ²⁰ Jisas nom'ne hungkuno ulimento, Yo'mayo a'amufe huno mta'angoso Anituye timo sopo oso hiso a'amufe honingkano wonyo imokiyofoho. ²¹ Yo'mayo huno mta'ni swaponteso ole, huno wonyo syafisiyo ape sokinjomo wonyo ulohoho, yo'mayoso hufo iyo, a'amumo fonjasiyo, nom'ne hwafe ape hufo iyo ²² a'amumo yo'mayo so'no hi umo'nyo, yo'mayo wonyo honingkano, hwasyo hungkunojo, yokumpohn'nyo, simeho wonyo, sitofo hungkunojo,

ngko a'amu wopingo'nohino syafisiyo'ne, yo'mayo fonifonyo. ²³Oso hopi'nono a'amufe hunomo mnaweho. A'amu fihwo oso wonyoso huno syafisyihwosi kako yihwoso'no, kakoe honingkano wonyo imo'nonefoho. Ose ulimentisofoho.

**A'mu Founisiyanta'angosi Jisasimo simeho hi'ntnnono
nehopi umentisofoho.
(Matiyu 15:21-28)**

²⁴Oso po nta'ni Jisas nolikafonto, hwaho pone Taiya mofone sopo nowento osopo a'amu fihwoe angomo nohumanto a'amu ngkimo yofe manihwofe'njo yohofo ose kolonto a'amu Jisas humentanjosu pone'no huno moi'wo umentisofoho. ²⁵A'mu fisi oso angu sopo nta'ni kakoe mu we'e towahuno wonyo'njosu Jisas humaho upa'nonto komo'no noponto Jisasiye sifilaku'nyo'mo hwomtame ehumentisofoho. ²⁶Olo a'mu losi kako Juta a'mu'maho. O'o, kakoe a'amu Founisiya, hwaho Siliya nta'angiyoho. Kako Jisasimo jomo ulimento, Towahuno wonyo nje mumo humasolo wae nthohiyo.

²⁷Ose ulahoningki Jisas a'amu Juta somo ufo'mayo'nehwo pahnnimo hungkuno ulimento, U, nakwo mehomife wosopayo mehwasi siwojomo woho'nimofantontaho. O'o, awonoho. A'amu sohwo mehomi somo kaki'no wopayo uyantifeho. ²⁸I ose ulahoningki a'musi syafihu'mento, Ngko a'amu Isilaeli'maho. O'o, siwojo pa'niyoho. Ose syafisyonto ulimento, Hwe Engofo, kiko nehopi lohino. Oseso mehomiso wopayo paho yo'mayoso umokwajifijosu siwojo wanimontonoho. Oso'no kiko ngkimo nifo'maho. ²⁹Ose ulahoningki Jisas yomo yonto ulimento, Oso hungkuno wopingo lohino so'no jije angopo nowehoji jije mumo uhwonjosu towahuno wonyo sohwo nto uliko'masu uhwonimonnoho. ³⁰Ose ulahoningki a'musi kakoe angopo nowento uhwonimentisoso kakoe mu saho fosyowentaningki uhwonimentisoso towahuno wonyo nto uliko'ma'mentisofoho. Hofiyo fosyowentaningki uhwonimentisofoho.

**A'amu haloho piku'nnyo melanyo tango'njo
sohumo wopingo umokumentisofoho.**

³¹Jisas angu Taiya sopo nta'ni nuliko'manto hwaho Saitoun uyakolofonto angu pone engu aho hufa'u hopi'nonohino Ntekapolis sopo uyakolofonto Mijo Ayo Ngkalili sopo i'mofapmmmentisofoho. ³²Oso po a'amu nom'neso Jisasimo a'amu haloho piku'nnyo melanyo tango'njo sohumo ipemotapontifi jomo ulimentohofi, Jije aho olo hwe lohomo fikisasyo. ³³Ose ulahoningkofi oso hwe huhwo sohumo Jisas utimanto Jisasi'nji we'enepi nowenji siko'nohino nohumanji Jisas kako ajo'miyoso hwe sohwoe halohomo kisahumentisofoho. Kisasiyonto memijo ajo'miyomo emjoma'nonto hwe sohwoe melanyopo kisahumentisofoho. ³⁴Jisas kako ahwomomo uhwononto simano esyaofonto ulimento, *Efata*. Hwapingosu

ole, Haloho wokuhwosampeno. ³⁵Ose ulahoningki hwe sohwoe haloho komo'no hwosampo lohofahoningki kakoe melanyo wopingo imo'ningkahoningki hungkuno ito'no limentisofoho. ³⁶Oseso Jisas a'amumo apa'no i'mofaponto ulimento, Olo yohe loso'no sekwo nulikutoho.

Ose ko ulahoningki hofiko hahn'nyo yontifi a'amumo uliwo'nimentohofoho. ³⁷Yo'mayo Jisas imentiso so'no hofiko pisopisaho mjalimiwentifi hofiko ulimentofofi, Yo'mayo Jisas yiwo'ningkisoso wonyoangkafo'nohinofoho. A'amu haloho piku'nnnyoso upo'nalokwofo. A'amu ilo'nnnyoso hungkuno ito'no lalokwofo. Ose limentohofoho.

Jisas a'amu 'foua tausen' (4000) sohwa wopayo umentisofoho.
(*Matiyu 15:32-35*)

8 ¹Nom'ne sikuno somo a'amu pi'ningo engo apa'no Jisas nohumentanjopo uhu'mokumentohofoho. Hofiko nohumantifi hwe moya'mi wosopayo moi'wo imo'ningkahoningki Jisas kakoe inomokomoyo sohwanne'no joho ulonto, ulimento, ²Ngko olo hwe moya'mi lomne'no hitoho ntokwoho. Sikuno hufa'u sihune ngko'nji humantohofoho. Hofiko wosopayo anefoho. ³Mijoho'nohino hofikoe ango pone'no lihwatimeso hofiko honingkanopo timo sikuno'no ulohofontifeho. A'amu fiso ikanopo nta'ni pmmalofoho. ⁴Ose ulahoningki kakoe inonokomayo sohwa ulimentofofi, Olopo a'amu mohumunyoponoho. Wosopayo hwe moya'mi somne'no nti'mta'ni tipemanehwono. Awonoho. ⁵Ose ulahoningkofi Jisas ulohonimento, Sekwo wopayo alale weho. Ose ulahoningki ulimentofofi, Wopayo aho hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u weho.

⁶Ose ulahoningkofi Jisas hwe moya'mi somo ulimento, Sekwo hwaho lopo fosyohumamno. Ose ulonto, kako wopayo aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ni hufa'uyoso nomanto Anitumo isamayoka ulonto wopayoso kutikujohofonto, kakoe inomokomoyo sohwa ulahoningki hofiko a'amumo hu'muyimentohofoho. ⁷Inaniku we'e tipema'mentohofoso Jisas nomanto Anitumo isamayoka ulonto inomokomoyo sohwa ulimento, Olo'nji a'amumo fohu'muyimno. ⁸Hofiko wopayo nonontifi simeho uhnningkahoningki wopayo nilifeo'mentohofoso inomokomoyo sohwa sohwo ho'yo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne nta'ni hufa'uyo somo mehu'memehumentohofoho. ⁹A'amu hiso we'e humamentohofomaho. A'amu *foua tausen* (4000) humamentohofoho. ¹⁰Jisas a'amu homo somo wopayo moi'wo uyonto hofikoe angopo ne'no lihwatimentisofoho. Kako kakoe inomokomoyo sohwanji yofayokinopo kotasontifi hwaho Ntalimanuta'no wako'mentohofoho.

A'amu Falisi sohwa Jisasimo yamofu ulohofantifi imentohofoho.
(*Matiyu 16:1-4; Luk 12:54-56*)

¹¹Osopo a'amu Falisi sohwa Jisasimo u'mantifi kakimo yamofu ulohofone'entifi yoka hnnoma'mentohofoho. Kiko yo'mayo

wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso fonetihwaho. Ose uhwoningkuhwasi Anitu kiko'nji humaho wolano. Ose lontifi huno syafihu'mentohofi, Olo hwe lohwo Anituye Hwe Ne hwolikeno. ¹²Ose ulahoningkofi Jisas simeho tango uyahoningki simano esyamo lohofonto, ulimento, Sekwo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso peho'no uhwonantife'ne lohofo. Hungkuno nehopi waselimo. A'amu olo hwaho lopo olohonta humalofoso hofiko oso yo'mayo hiso muhwonifitnehofo. Nihu'no awonoho. ¹³Ose ulonto oso a'amu somo uliko'manto Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwa'nji hofiko yofayokinopo apa'no kotasontifi asomo wako'mentohofohofo.

A'amu Falisi sohwanji hwe engo Helouti'nji hofikoe wosopayo engo imo'nyo'ne hungkunofoho.

(Matiyu 16:5-12)

¹⁴Nowakentifi inomokomoyo sohwa wopayo'no iningo mofontifi momasofoho. Wopayo kenga'nohini yofayokinomo wo'nyofoho. ¹⁵Nowekontaningkofi Jisas simano pento pahnnimo hungkuno ulimento, Upa'nimo. Sekwo a'amu Falisi sohwanji Helouti'nji hofikoe yahino somne'no i'waho fiyimno. ¹⁶Inomokomoyo sohwa nupa'nontifi hnnimentohofi, Nakwo wopayo iningo mofihwone so'no hungkuno nalohoho. ¹⁷Ose hningkahoningkofi olo hiloso Jisas huno uyahoningki hofikimo ulohonimento, Wopayo umofonyo iyo so'no peho'no hnalokwofo. Sekwo huno'maseyotaho. Sekwo huno mosyafisiyo'njo liyohoho. ¹⁸Sekwo timo hi'njo hwasoho. Muhwonalokuliyohoho. Sekwo haloho hi'njo hwasoho. Mupo'nalokuliyohoho. Sekwo iningo loseyalofoho. ¹⁹Ngko wopayo aho fehohnjo hopi'nono kutikujo lohofonji a'amu *faif tausen* (5000) sohwa umaleso oso wopayo nilifeo'malofoso sekwo ho'yo alale hu'memeehumalofo. Inomokomoyo sohwa ulimentohofi, Aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyoho. ²⁰Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Nom'ne sohonta ngko wopayo aho fehohnjo hapi'nono nom'ne mta'ni hufa'u kutikujo lohofonji a'amu *foua tausen* (4000) sohwa umaleso oso wosopayo nilifeo'malofoso sekwo ho'yo alale hu'memeehumalofo. Inomokomoyo sohwa ulimentohofi, Aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoho. ²¹Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Oseso sekwo nje yokumpohn'nyo so'no huno maseyoholiyohoho. Wosopayo so'no huno pi'ningo peho'no syofisyalokwofo. Ose ulimentisofoho.

Hwe Mpetisaitanta'ango sohwoe timomo Jisas wopingo umokumentisofoho.

²²Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji anga Mpetisaita i'mofopahoningkofi a'amuso hwe timpi'nyo sohomo ipemotapontifi Jisasimo jomo ulimentohofi, Olo hwe lohomo kiko aho timopo fikisyusyo.

²³Oseso Jisas kako hwe tipi'nyo sohwoe aho nomanto angkuhwafoपो memपो hohnta'ni ipemotswaponto kakoe timomo memijo uyati'mofonto aho kisusyonto ulimento, Kiko yo'mayoso nto lihwoningkino muhwoningkoho liyohino. ²⁴Ose ulahoningki hwe sohwo fe'nihwononto ulimento, Ngko a'amumo uhwoningkohono. Hofiko iyo hopa pohotowalokwofo. ²⁵Ose ulahoningki Jisas hwe huhwo sohwoe timomo aho apa'no kisusyahoningki kako timo yokumpohn'nyo uhwononto timo wopingo imo'nimentisoso, yo'mayo ito'no uhwonimentisofoho. ²⁶Ito'no uhwoningkahoningki Jisas ulimento, Jije angopono fiwano. Olo angkuhwafo lopono asomo nophotoho. Ose ulimentisofoho.

Pita Jisasimo ulimento, Kiko Kilais kiyoho.

(Matiyu 16:13-20; Luk 9:18-21)

²⁷Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hwaho Ngkalili uliko'mantifi hwaho Sisaliya Filipai nowentifi Jisas hofikimo ulohonimento, A'amuso ngkine'no pehofo mjolimiwalokwofo. ²⁸Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, A'amu fehohnjoso kikine'no ole lalokwofi, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoликeno. A'amu nom'ne fehohnjoso ole lalokwofi, Ilaijakulikeno. Nom'nehwa a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwoликeno. Kikine'no ose mjokilimiwalokwofo. ²⁹Ose ulahoningkofi Jisas ulohonimento, Sekwo sohwasi ngkine'no pehofo ntiwo'ningkohofihwasilo. Ose ulahoningki Pita ulimento, Kiko Kilais kiyoho. Anitu nakwo a'amu Jutasi'nimo nefe'mayo'ne kuhwotimentiso hwosoho. ³⁰Ose ulahoningki Jisas ulimento, Oso hiso ntohinoso a'amumo nulohotoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwo ako poyo

imo'none so'no ulimentisofoho.

(Matiyu 16:21-28; Luk 9:22-27)

³¹Jisas kakoe inomokomoyo sohwo lutihwoma'mento, A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko tohino engo noma'mne hwo'nyoho. A'amu Jutafe hwe engo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji Jutafe honingkano hungkuno lutihwawo'ningkohofo sohwanji hofiko ngkine'no nakwolaho ntikuji hohujo ikenjanimofikuji nofonjanihufitnnefoho. Nofonjanisyikuji sikuno hufa'u sihune memjanimofihwoso'no ngko apa'no songo wolika'monnoho. ³²Ose ulonto olo hungkuno yoloho neso ulimentisofoho. Seten kako Pitamo huno ufohotofahoningki Pita kako Jisasimo we'enepi ipemotawento yoka uloma'mento, Jisas, oso hungkunoso wopingo'maho. Oso hunoso nosyafisyohotoho. ³³Ose ulahoningki Jisas ikinjamo lohofonto kakoe inomokomoyo nom'ne sohwo uhwononto Pitamo yoka ole ulimento, Pita, jije hungkunoso ngkilaho. Anituye'maho. O'o, Seteniye hungkunofoho. Kiko Seten sohwo si i'waho ntohofo. Kiko nje hohujo lo'mo filoho'nawofo.

³⁴Ose ulonto kako nom'ne hwe moya'mi so'nji inomokomoyo sohwanjimo joho ulonto ulimento, U, a'amu fisoku ngkimo wonningkopano lifijo'manji sekwo sekwoe semo'niwo'ningkiso so'nji sekwoe yofe so'nji monje yahiningkuji sekwo nje yofe'no poyo pe'nyo so'no iyoho miyo'njo ifijosongkimo mofone sopo tifi nningkapmno. ³⁵A'amu fihwo kakoe songo humayoso yokumpohn'nyo womokosyohumamo lososo, Kakoe songo ne'no humayoso wopiwahu'mtonoho. Oso'no a'amu fihwo ngko'nji nje hungkuno'ntnne'no huno uyahoningkuhwosi kakoe humayoso piwasyososo hwangku kakoe humayoso wotipema'montonoho. ³⁶A'amu fihwo kako Anitumne'no hohujo ikinjaofihwosi kako olo hwaho loponjo ho'yangong hamniyoho yo'mayoso engo hu'meesyontoso sohwo kako tikanomo weso'manji oso ho'yangong yo'mayoso pipi ufo'maneto. Awonoho. ³⁷I, kakoe songo humayoso ne ane'manji kako pipi yone'elo. Awonoho. ³⁸A'amu fihwo olo hwaho lopo a'amu honingkanong wonyo'njog humasong sohwo kako nje hungkuno so'nji ngko'ntnne'no hohujo ikinjanimofosong sohwo ngkong oso huhwong sohumne'no tifi no'mo hohujo ikinjimong mnefoho. Ou, osohontong ngkong nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji a'amu ahwomomjog wopingong nohinog sohwafe yokumpohn'nyo'njog olo hwahong lopot asomog pmme sohontong a'amug ngkine'no hohujog ikinjanimofosong sohune'no ngkong hohujog ukinjimong monnoho.

9 ¹Jisas kako oso a'amu somong ulimentog, Ngkong hungkuno nehopi waselimonne'no yohong. A'amu olo hwahong lopot nakwo'njog olohontog humalofog fehohnjog mape'nontaningkuji Anitog kakoe yokumpohn'nyo'njog a'amumog wopingog wonyongangkafo mokosyohumayog somog uhwonantifeho. Ose ulimentisofog.

Jisasiye a'apahog nom'ne kengog imo'nimentisofog.

(Matiyu 17:1-13; Luk 9:28-36)

²Sikunog aho fehohnjog hopi'nonog fehohnta'ni anga'no memjaofahoningki Jisas kako Pita'njog Jemisi'njog Jounjog oso hwamog nutimantog hofikog hwofiki'nyog sawemog engog soponog nokotasontifog hofikog nohinog nohumentaningkofog Jisasiye a'apahog nom'ne kengog imo'ningkahoningki hofikog uhwonimentohofog. ³Jisasiye manji'mofog nihu'no halog imo'nontog mofehi'nyog pa'nyog imo'nimentisofog. Oso manji'mofog halogjog a'amug olo hwahong lopot oso halogjog pa'nyog mamti'mokufitnnehog. ⁴Inomokomoyog sohwa uhwonimentohofog Ilaija'njog Mousesi'njog ahwomog mta'angog sohwa'ug Jisasimog u'manji hungkunog hnnimentohofog. ⁵Pita kako hunog pi'ningog syofisikafontog Jisasimog ulimentog, Nakwoe Lonetihwayohwosog, nakwo olopot humentanog sehoningkuhwonesog wopingog. Olo hilog so'no syafisiyog'nesog angog hufa'ug sihunog womolantane'no yihwong. Anga'no kikong nefog. Anga'no

Mousesimnefoho. Nom'neso Ilaijamnefoho. ⁶Pita kako oso hiso'no huno ito'no muyahoningki ose ulimentisofoho. Inomokomoyo sohwa iyoho we'e unimentiso'maho. ⁷Osohonta himo hofikimo ifeehu'mokosyahoningki mampaho himo mta'ango ole ho'nimento, Olohwo nje Hwomufoho. Ngko simeho uyiwo'ningkohe hweho. Kakoe hungkunomo sekwo upa'nimno. ⁸Ose upa'nontifi fe'nihwonimentohofoso hwe ahwomo mta'ango sohwa'u ne'no anepo uhwonimentohofofoho. Jisasi'nohini humentaningki uhwonimentohofofoho.

⁹Jisasi'nji inomokomoyo sohwanji hwofiki'nyo hopo sopo nokotapontifi Jisas ulimento, Olo sekwo uhwoningkohofoso loso'no olohonta a'amumo nulikutoho. I, hwangku ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni poyo imo'ni'me'no Anitu apa'no ntokafoso sohonta sekwo a'amumo olo uhwoningkohofoso loso'no ulifijo. ¹⁰Ose ulahoningki hofiko a'amu nom'ne somo ulimentohofomaho. I, oso'no ole hnnimentohofi, Kako poyo pe'ningkuhwosi apa'no songo likafo'ne hungkuno hwapingoso pipilo. ¹¹A'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwa ole liwo'ningkohofi, Ilaija kaki'no wapmmontonoho. Tifi sohonta Kilais hwe Anitu uhwosopo'mentiso sohwo wapmmontonoho. Oso hiso peho'no lalokwofo. ¹²⁻¹³Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Ou, hungkuno nehopi lalokwofo. Ilaija kako simo'mo nopihwosi yo'mayo hopi'nono ito'no wesyohumamtonoho. Hungkuno nom'ne mti'mokumentohofoso ole, Hwe Anitu uhwosopo'mentiso sohwo olo hwaho lopo tohino engo tipemanefoho. A'amu sohwa oso hwe sohomo nakwolaho ulifitnefoho. Oso'no sekwo huno fisyafihupmno. Ole selalokweno Hwe Ilaija kako pmmentisofoho. Nopahoningki a'amu hofikoe huno hwahoponjo tipemantifi hwe huhwo sohomo wonyo umokumentohofofoho. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoso oso hiso'no hohonta mti'mokumentohofoso olohonta ne imo'nimentisofoho.

**Jisas hwomu towahuno wonyo'njo sohomo
wopingo umokumentisofoho.
(Matiyu 17:14-21; Luk 9:37-43)**

¹⁴Hofiko nom'ne inomokomoyo sohwaso u'mantifi uhwonimentohofoso a'amu pi'ningo engo nohumentaningkofi a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji inomokomoyo sohwanji yoka hnnimentohofofoho. ¹⁵A'amu pi'ningo engoso Jisas nopontaningki uhwonontifi yomo yontifi hano komo'no wentifi Jisasimo u'mantifi, Nakwoe hwe engo hwosoho ulimentohofofoho. ¹⁶Jisas inomokomoyo sohwaso ulimento, Sekwo yoka peho'no hnnalokwofo. ¹⁷Ose ulahoningki hwe fihwo a'amu'nji ajwo so'mo humohumatiso sohwo ulimento, Nje Lontihwayo sohwaso, towahuno wonyo nje hwomumo mango mampi'nyo mesimokinyo. Oso'no kikiyepono ipemotapohono. ¹⁸Towahuno wonyo sohwo nje hwomumo humanto wonyo

kimokuwo'ningkisofoho. Kako hwomumo hwahopo kumokwojahoningki hwomu sohwo makutotafo sapiwo'ningkisofoho. Saponto mango kilompusyiwo'ningkisofoho. Kako a'apaho melohofafiwo'ningkiso hweho. Oseso ngko jije inomokomoyo sohwo ulohoningko, Towahuno wonyo lohomo wae feepmno. I hofiko hopo'maho.

¹⁹ Jisas ose nupa'nonto inomokomoyo sohwo ulimento, Hwe moya'mi lohonta humalofo soku, sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono muyo kuyoho. Ngko sekwo'nji humayoso sikuno alale womemjanimo'montolikeno.

Ngko sekwoe tango ngkimo ni'maneso sikunoso alale womemjanimo'montolikeno. Hwomu huhwo sohwo ngkiye pone'no utimotapmno. ²⁰ Ose ulahoningki hofiko hwomu ipemotopahoningkofi towahuno wonyo sohwo Jisasimo uhwononto kako hwomumo yomo yomo yokumpohn'nyo umokahoningki hwomu hwahopo piwasyonto, yiwolo'mo yiwolo'mingo lohofonto makutotafo halojo'nohino swapmentisofoho.

²¹ Jisas kaningkwohumo ulohonimento, Sikuno alale yiwo'ningkisoto. Ose ulahoningki ulimento hwomu we'e sohwo imentisofoho. ²² Fehonta tohomo kehwofitofasyonto fehonta mijomo kehwofitofasyonto wofonjahumonto iwo'ningkisofoho. Kiko hopo'manji kiko nakumo hitoho kilofihwoso'no, Fonefo'maho. ²³ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ou, nehopi, jije simeho hi'ntnnonohinosa hopo'manji yo'mayoso kiko woma'monnoho. ²⁴ Ose ulahoningki kaningkwohwo komo'no ulimento, Simeho hi'ntnnono kijopalokweno. Oseso nje simeho hi'ntnnonohinosa we'efoho. Nifo'maho.

²⁵ Ose ulahoningki Jisas a'amu pi'ningo engo uhu'mokontaningkofi uhwononto, towahuno wonyo sohomo yoka ulonto ulimento, Towahuno wonyo sohwo hwomu lohomo mampi'nyo imokuwo'ningkino hwosoho. Olo hwomu lohomo nihu'nahone uliko'maho. Apa'no nopaswohotoho.

²⁶ Ose ulahoningki towahuno huhwo sohwo johohomo'no lonto, hwomumo hwahopo kumokwajonto yomo yomo yokumpohn'nyo imokonto nihu'nahone uliko'ma'mentisoso hwomu sohwo poyo pa'nyo imo'ningkahoningki a'amu fiso ulimentohofi, Poyo pe'ningkohoho.

²⁷ Oseso Jisas hwomu sohwo aho nomanto ulikofahoningki hwomu sohwo lika'mentisofoho.

²⁸ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji angomo noswontifi hofiko'nohini nohumantifi Jisasimo ulimentohofi, Pipilo. Nakwo towahuno wonyo wae meeofesofo. ²⁹ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo Anitumo jomo ulifijoso sekwo oso towahuno huhwo sohwo wae yaopitnehoho. Nom'ne honingkano awonoho.

Jisas kako poyo pe'ningkuhwosi apa'no likafone so'no ulimentisofoho.

(Matiyu 17:22-23; Luk 9:43-45)

³⁰ Oso angohopo sopohoko'no mantifi hofiko hwahoko Ngkalili ajwosopohoko ulimentohofohoko. Jisas kako a'amu yofehoko manihwosohoko'no uyife

lonto imentisofoho. ³¹Hwapingoso ole, kakoe inomokomoyo sohwaro lutihwarne'ento imentisofoho. Kako ulimento, Ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimo nje mango sohware aho somo ho'nonisyahoningkuji hofiko wofonjonisyantifeho. Poyo imo'nimo sikuno hufa'u sihune memjanifihwoso'no Anitu apa'no ntokafonefoho. ³²Ose lutihwahoningki inomokomoyo sohwa hofiko huno ito'no syafihu'mentohofomaho. I oso'no Jisasimo ulohonyo so'no hofiko iyoho imentohofofoho.

Hwe yofe engo'njo yakolo'nnyo tihwolo.

(Matiyu 18:1-5; Luk 9:46-48)

³³Hofiko pone Koponeyam i'mofapontifi osopo Jisas angomo nohumanto ulohonimento, Sekwo honingkanopo pehofo hningkohofoho. ³⁴Inomokomoyo sohwa hofiko wonimango uningkahoningki mampi'nyo humamentohofofoho. Hwapingoso honingkanopo ole hnnimentohofi, Nakwo sohwaro'ni nakwoe hwe yofe'njo simo'mjo tihwolo. Ose hnnimentohofofoho. ³⁵Jisas ampo humanto inomokomoyo sohwaro joho lutimanto ulimento, Sekwo hinjo hwasoho oyonimno. Upa'nimo. Hwe fihwo kako Anituye timopo hwe engo umo'nimo loso sohwo kako a'amufe timopo hwe yofe ane pa'nyo imo'noso sohwo a'amumne'no momayo ulohofiyu hweho. Osohwo kako yofe engo'njo imo'none hweho. ³⁶Ose ulonto, mehomi fihwo utimanto, kakoe popapo momokosyohumanto inomokomoyo sohwaro ulimento, ³⁷A'amu fihwo kako olo mehomi lopa'nyo sohomo nje yofe ho'nonimayo'ne ufo'maso sohwo kako ngkimo nifo'mantofoho. A'amu fihwo ngkimo nifo'mayo oso pa'ningoso nje mpohwo ngkimo nihwatimentiso sohwo huhumo ufo'makwoho.

Hwe nakwo'njo hohnta'ni nefe'mayo sohwo nakwoe a'amufoho.

(Luk 9:49-50)

³⁸Ose ulahoningki Joun ulimento, Nakwoe Lonetihwayo sohwaso, nakwo uhwonimalohwoneso hwe fihwo kako jije yofe lonto, towahuno wonyo wae yaofontaningki uhwonimalohwonefoho. I oso'no kako nakwo kikimo tifi mokiningkwaloku yihwone so'no nakwo kakimo ulimalohwono, Kiko Jisasiye yofe'nji towahuno wonyo wae yaofohotoho. ³⁹Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo ose uloho'malofoso wonyofoho. Sekwo kakoe honingkanomo nopijumofikutoho. A'amu nje yofe lososo yo'mayo wonyoangkafo yososo kako ngkimo sitofo komo'no mantonehoho. ⁴⁰A'amu nakwoe syoho somo mohwempenamofehwo'manji nakwoe a'amu hweho. ⁴¹Hungkuno nehopi selalokweno, Hwe fihwo sehonasoso huno ole wosyafihu'montono, Anituye a'amu hwarofoho. Ose syafisyihwosi mijo nyo'ne sejasososo, oso hwe sohomo Anitu wopingo uloho'mtonoho.

**Yo'mayo wonyoso a'amufe simeho hi'ntnnonohinomo
wonyo imokiyofoho.**

(Matiyu 18:6-9; Luk 17:1-2)

⁴²Olo mehomi simeho hi'ntnnono ntapiwon'nyo sohomo a'amu huno wonyo'njo fihwo ulososo, Jisasimo hohujo fikinjafo. Honingkano wonyo lomo tifi finingkayo. Ose uloso sohwo mehomi huhwo sohwo honingkano wonyomo iningkayo so'no oso hwe huno wonyo'njo huhwo sohomo Anitu tohino mikunimposo uyonefoho. Oso a'amu huhwo sohomo sojo mikunimposo engo so'nji kakoe ti'wangomo impe ifakojujukui mijomo ho'naofontifijontentesi wopingo'nesohilo. ⁴³Jisas ose ulonto pahnnimo hungkuno ulimento, Oso'no jije aho honingkano wonyo imofonoho lohoji aho so hwempeemo lohofohoji aho anga'nohono'nji honingkano wopingomo iningkahuji Anituye angopo sohoji wopingo wohumamonnoho. Ou kiko aho hufa'u'njo honingkano wonyo imojoso toho ne'no sijalokunjo somo uhnefoho. Wonyo wohumamonnoho. ⁴⁴[Oso hopo sopo pihnyo mape'nyofoho. Tohino ne'no wo'nnyoponoho. Toho hiso masimpe'nyofoho.] ⁴⁵Jije sife honingkano wonyo imofonoho lohoji sifeso hwempeemo lohofohoji sife anga'nohino'nji honingkano wopingomo iningkahuji Anituye angopo sohoji wopingo wohumamonnoho. Ou kiko sife hufa'u'njo honingkano wonyo imojoso toho ne'no sijalokusomo uhnefoho. Oso wonyofoho. ⁴⁶[Oso hopo sopo pihnyo mape'nyofoho. Tohino ne'no wo'nnyoponoho. Toho hiso masimpe'nyofoho.] ⁴⁷Jije timo honingkano wonyo imofonoho lohoji tihwotofamo lohofohoji timo anga'nohino'njo honingkano wopingomo iningkahuji Anituye angopo sisoso wopingofoho. Ou kiko timo hufa'u'njo honingkano wonyo imojoso toho ne'no sijalokunjo somo uhnefoho. Oso wonyofoho. ⁴⁸Oso hopo sopo pihnyo mape'nyofoho. Tohino ne'no wo'nnyoponoho. Toho hiso masimpe'nyofoho. ⁴⁹A'amu wopayopo sa mofikuij nifijoso me-eso wopingo uyimtonoho. Oso pa'nyo tohino yo'mayo tango ne'mahwoso'no yamofa nalohofonefoho. Yamofa hiso wopingo namokonefoho. ⁵⁰Nakwo wosopayo sa'nji niwo'ningkuhwoneso wopingofoho. I oso'no sa fosyo mijo'nohino imo'ningkuhwosi kakoe yokumpohn'nyo nonto wonyo imo'nososo apa'no sa hiso wopingo imo'nyoso pipi uyantanto. Awonoho. I oso'no sa wopingo pa'nyo hmmo'nimno. Sekwo a'amu nom'ne so'nji pompenjiyomo fohumantokuno.

Jisas ape ho'nasiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Matiyu 19:1-12; Luk 16:18)

10 ¹Oso nta'ni Jisas nowento hwaho Jutiya uyakolofonto Mijo Joutan sohomo nongkihnta'ni wako'mentisofoho. Osopo a'amu pi'ningo engo apa'no u'mahoningkofi kako hungkuno lutihwamojo pa'nyo lutihwamentisofoho.

² A'amu Falisi fihwa hofiko Jisasimo nu'mantifi kakimo yamofo ulohofono lontifi ulimentohofi, Nakwoe honingkano hungkunoso ape ho'nasiyo so'no pehofo nalimotofo. Hwe fihwo kako kakoe ape ho'nasiyoso oso wopingotaho. ³ Ose ulohoningkofi Jisas ulimento, Mouses seyakwosamo olo so'no pehofo ulimojoto. ⁴ Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, Mouses ole ulimento, Hwe kako nje ape woho'nahumo lososo sohwo kako oso hungkuno hiso ifalifaliyo wamti'mokono. Oseso kako kakoe apemo nihu'nahone woho'nasyono. ⁵ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Mouses kako sekwoe yokumpohn'nyo so'no oso hungkuno hiso mti'mokumentisofoho. ⁶ I oso'no simo'mo ne'mo Anitu yo'mayo hopi'nono mti'mokumentiso sohonta hwe'nji ape'nji mti'mokumentisofoho. Oso hungkuno hiso Mouses mti'mokumentisofoho. ⁷ Olo hilo so'no hwe fihwo kaningkwohwo kona'wohimo uliko'mahwosi kakoe ape'nji nem'no makotoku woloho'nanjiyoho. ⁸ Siko'ya'u anga'nohino umo'nanjiyoho. Oseso siko a'amu hufa'u umo'nanji'maho. O'o, sikoe a'apahoso anga'nohino umo'nanjiyoho. ⁹ Oso'no Anitu osiya'umo nto mokotijwohumasofoho. U, oloso nomtihuposo'eno. ¹⁰ Oso hungkunoso ulahoningki Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji angomo noswontifi hofiko Jisasimo ape ho'nasiyo hungkuno hiso'no ulohonimentohofofoho. ¹¹ Jisas ulimento, Hwe fihwo kako kakoe ape ho'nasiyoso sohwo kako nom'ne ape masoso oso hwe huhwo sohwo ape hufo iyo honingkano imokwoho. Olo hwe huhwo sohwo kakoe ape simo'mjo simo honingkano wonyo imokiyofoho. ¹² Oseso ape kakoe hwehumo nuliko'mahwosi nom'nehumo uma'nyoso kako honingkano wonyo imokonefoho. Ose ulimentisofoho.

Jisas mehomimo aho ulonjimokumentisofoho.

(Matiyu 19:13-15; Luk 18:15-17)

¹³ A'amu pi'ningoso hofikoe mehomi Jisas mnokinopo aho ulonjimokonontifi motopahoningkofi Jisasiye inomokomoyo sohwa hofikimo yoka ulimentohofofoho. ¹⁴ Jisas nupa'nonto kakoe simeho tohino umningkahoningki ulimento, Sekwo mehomi somo nopijumofikutoho. O'o, hofiko ngkiyepono wapife. A'amu olo mehomi lohwa pa'nyo imo'nifijo'manji hofiko Anitumo enjwa'mo ito'no wohumantifeho. ¹⁵ I, hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. A'amu olo mehomi lohwa pa'nyo mmo'nyonjo'manji hofiko Anitumo enjwa'mo humayoso hopa'maho. Nihu'no awonoho. ¹⁶ Ose ulonto kako mehomi somo hu'mema lohofonto kakoe huyo'mo memokosyohumanto kako aho mnokinopo kisasyonto Anitumo jomo ulimentisofoho. Mehomi ito'no mokosyohumayo'ne'ento ulimentisofoho.

Hwe ho'yango engo'njo sohwoe hungkunofoho.

(Matiyu 19:16-30; Luk 18:18-30)

¹⁷ Jisas honingkanomo nowentaningki hwe nom'nehwo Jisas nohumentanjopo komo'no i'mofawento hwomtame uloho'mentisofoho.

Kako Jisasimo yokumpohn'nyo ulimento, Kiko Anituye yahino wopingo netihwawo'ningkohino hwosoho. Ngko engolopohamo songo ne'no humayoso pipi tipema'mnehono. ¹⁸Ose ulahoningki Jisas ulimento, Kiko wopingo hwosoho eso peho'ne ntohino Anitu kako'nohino wopingo hweho. ¹⁹Kiko honingkano hungkuno huno moi'wonoho. Kiko nom'nihumo nofonjasio'eno. Kiko ape ito'no mayo'ne yahino somo nomtihuposo'eno. Kiko yo'mayoso hufo iyo'eno. Nom'nehumo hwasyo hungkuno ujo'eno. Kiko jije mpohwo'nji na'u'njiye hungkunomo tifi finingkayo.

²⁰Ose ulahoningki hwe huhwo sohwo Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, ngko hungkuno homo somo upa'nimopmmote sohwo'ni olohonta ne'no ose'nohini iningkowalokweno. ²¹Ose ulahoningki Jisas kakoe simo'mangopo timo uhwononto simeho uyonto ulimento, Nom'ne syoho anga'no fiyo. Jije ho'yango yo'mayo hopi'nonohinoso a'amu mpe wakilohopife. U, kiko hamniyoho matnne'eno oso hiso nomahoji a'amu yo'mayoso umofonyo iwo'ningkohoho somo uyo. ²²Ose ulahoningki kako simano pento simeho tango uyahoningki kakoe angopono umentisofoho. Hwapingoso kakoe ho'yango yo'mayoso pi'ningo'njo hweho. A'amu somo muyimnehono lonto umentisofoho.

²³Jisas timo fe'nihwononto inomokomoyo sohwamo ulimento, Hwe kako ho'yango engo'njo yokumpohn'nyo mokosyohumaso sohwo kako Anituye yokumpohn'nyo mokosyohumayo sopo pipi swonehwolo. Hamniyoho ho'yangoso hofikoe hunomo wonyo umokuwo'ningkisofoho. ²⁴Ose ulahoningki inomokomoyo sohwa hofiko yomo imentohofofoho. Jisas apa'no ulimento, Hwomo lohwafo hwe kakoe ho'yango hwaho lophonjo'no ne'nohini syafisiwo'ningkiso sohwo kako Anituye yokumpohn'nyo mokosyohumayo sopo pipi swoneto. ²⁵Yahu fihwo kako yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwasi yososo wonyopi umontonoho. Oso pa'nyo hwe ho'yango hamniyoho yo'mayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyo sohwo Anitumo enjwa'mo wohumamo lihwosi yososo hopo'maho. O'o, kako yahu yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwasi ijijo wonyopi yoso hopaso oso hwe ho'yango engo'njo sohwo ose yonefoho. ²⁶Ose ulahoningki inomokomoyo sohwa hofiko yomo engo mikunimposo yontifi ulimentohofi, Ose'manji a'amu Anitu'nji ango wopingo sopo songo ne'no humayo'neso tihwo woma'montolo. ²⁷Ose ulahoningkofi Jisas hofikimo uhwononto ulimento, A'amu Anituye yokumpohn'nyo mokosyohumayo sopo a'amufe yokumpohn'nyo'nji wahumo loso sohwo kako hopo'maho. I oso'no Anitu yo'mayo hopi'nono hwapingo sohwo iyoso hoponoho.

²⁸Pita Jisasimo ulimento, Ihwoni nakwo yo'mayo hopi'nono ho'nasyontani kikimo tifi kinkingopalokuhwono. ²⁹Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono.

A'amu fihwo kako kakoe ango'njo koningkwa'wehwo kola'wehwo, kaisi, kona'wohi, mehomi kakoe hwaho'nji yo'mayo hopi'nono ngkine'no nje hungkunomne'no ho'nasyososo ³⁰ osohwo kako umofonyo miyonehoho. O'o, yo'mayo pi'ningo engo nomane hweho. Yo'mayo ho'nasiyo'ne a'amu kakimo sitofo uliwo'nifitnnefoho. I oso'no kako ango songo ne'nohini humayo'neso nomane hweho. ³¹ Hwe fihwo kako olo hwaho lopo nohumanto hwe engo hwo'nyoho syofisyalokusoso oso hwe huhwo sohwo Anituye ponemo soso sohwo kako hwe engo'maho. We'e hweho. Hwe nom'nihwo kako olo hwaho lopo nohumanto hwe engo hwo'ni'maho. We'e hwo'nyoho syofisyalokuso sohwo oso hwe huhwo sohwo kako Anituye ponemo soso sohwo kako hwe engo imo'none hweho.

Jisas kako poyo pe'ningkuhwosi apa'no likafone so'no ulimentisofoho.
(*Matiyu 20:17-19; Luk 18:31-34*)

³² Jelusalem honingkanomo nosontifi Jisas kako simo'mo kunto'no sahoningki kakoe inomokomoyo sohwo poyo imo'nyo so'no ulimentiso so'no huno pi'ningo engo syafisyontifi tifi iningkasimentohofofoho. A'amu nom'neso hofikimo iningkasimentohofo hi'nji imentohofofoho. Jisas kakoe inomokomoyo sohwanne'ento hontohumentaningki hofiko nu'mahoningkofi kakimo yo'mayo u'mane so'no hungkuno ulimentisofoho. ³³ Hungkuno ole, Upa'nimno. Olohonta nakwo Jelusalemne'no wosontane'no yihwono. Osopo A'amufe Hwomu sohomo a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofoto sohwanji hofikoe ahomo hofiko ho'nasyikuji kakine'no hungkuno likuji kako poyo umo'nono likuji nano wamtitofantifeho. Oseso a'amu hofiko nom'ne a'amu sohwo uyahoningkuji ³⁴ hofiko kakimo sitofo ulikuji memijo niyati'mofikuji impe yongo'njo fonjikuji wofonjosyantifeho. I oso'no sikuno hufa'u sihune mjaofihwoso'no kako apa'no songo wolika'montonoho. Ose ulimentisofoho.

Jemisi'nji Joun'nji siko yofe engo'njo umo'naho limentisiyefoho.
(*Matiyu 20:20-28*)

³⁵ Sepetiye hwomu sohwa'u Jemisi'nji Joun'nji siko Jisasimo u'manji ulimentisiyo, Nekwo kikimo jomo wokilohonontayo'ne yihwayo. Kiko weloho'mtaho. ³⁶ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ngko pipi seloho'mne'no njisiyo. Nohonjinyo. ³⁷ Ose ulahoningki siko ulimentisiyo, Hwangku sohonta jije pone mta'ni a'amu hopi'nono mokosyohumuso sohonta nekwo kiko'nji hwe engo imo'ningkuhwosi a'amu hopi'nohinomo mokosyohumasoso wopingotaho. ³⁸ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Oso hungkuno ntisiye neso siko huno moseyohoyohoho. Tohino ngkimo nimnosohopaso masisosohiko hopolaho. Nje a'apahomo tohino

ifeehu'mo yanisyoso hopaso sikoe a'apahomo ifeehu'mo yasesyososo siko hopolaho.

³⁹Ose ulahoningki siko ulimentisiyo, Ou, nekwo hoponoho. Ose ulahoningki Jisas ulimento, Tohino ngko ma'me pa'ningoso siko nomasihnnefoho. Tohino ngkimo ifeehu'mokonisyoso pa'nyoso sikoe a'apahomo ifehu'mokasyosonefoho. ⁴⁰I oso hiso'no ngko a'amumo mokosyohumayo so'no nje aho angahohnta'ni nje aho hwonamonyo hohntani fesyohumayo so'no a'amu nom'ne somo muhwosopo'mnehono. O'o, Anitu kako'nohino oso ito'no esyohumaho. Kakoe hunofoho. ⁴¹Ose ulimentisoso inomokomoyo nom'ne sohwa oso hungkuno hiso upa'nontifi hofiko Jemisi'nji Joun'njine'no simeho tohino umnimentisofoho. ⁴²Jisas hofikimo joho ulimento, Sekwo huno seyohoho. Hwe engo hofiko a'amumo mokosyohumayo sohwa hofiko hofikoe a'amu enjwa'mjo somo syoho tango'nji uyontifeso a'amu enjwa'mjoso syoho hiso ito'no miyo'njo ifijo'manji hwe mokosyohumayo sohwa ikujoho woposantifeho. ⁴³I oso'no sekwo oso hopa ikutoho. Sekwoe a'amu fihwo yofe engo woma'mo loso sohwo kako a'amufe syoho ulohofiyo umo'nono. ⁴⁴Sekwoe a'amu fihwo ngko nom'ne somo womokosyohumamo loso sohwo kako nom'ne hopi'nonohino somne'no siki syoho ulohofiyo pa'nyo umo'nono. ⁴⁵Oseso A'amufe Hwomu sohwo kako a'amu nom'neso kakimo syoho ufo'mayo'ne pmmentiso hwo'maho. O'o, hofikoe syoho somo ulohofiyo'ne pmmentiso hweho. Kako a'amu sikwo'mjohohosi humentaninkofo somo uhwononto asomo utimayo'ne kakoe honiyo usihuma'mne'ento pmmentiso hweho. Ose ulimentisofoho.

Hwe timp'i'nyo sohomo Jisas wopingo umokumentisofoho.

(Matiyu 20:29-34; Luk 11:30-43)

⁴⁶Hofiko Jelikou i'mofapontifi Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji a'amu nom'ne pi'ningo engo so'nji Jelikou uliko'mantifi wentaningkofi hwe timp'i'nyo sohwo honingkanopo humohumantisofoho. Oso hwe huhwo sohwoe yofe Mpatimeyosiyoho, Timeyosiye hwomufoho. Mpatimeyos kako wosopayo'nji hamniyoho'ntnne'no jomo limojo hweho. ⁴⁷Mpatimeyos nohumanto Jisas ango Nasaletnnta'ango sohwo palofoho upa'nonto joho ulimento, Jisas, Ntefitiye Imu sohwo, kiko ngkine'no hitoho wakilofono. ⁴⁸Ose ulahoningki a'amu nom'neso yoka ulimentohofi, Mampi'nyo fesyohumaho. Ose ko ulahoningkofi oso huhwo sohwo joho engo lonto apa'no ulimento, Ntefitiye Imu sohwo ngkine'no hitoho wakilofono. ⁴⁹Ose ulahoningki Jisas kako nolohofaponto ulimento, Oso hwe huhwo sohomo joho filutimapmno. Wapono. Ose ulahoningki hwe huhwo sohomo ulimentohofi, Kiko simonyo fiyo. Filikaho. Kikine'no joho kilalofoho. ⁵⁰Ose ulahoningkofi kako upa'nonto kakoe manji'mofojamo lohofonto, nolikafonto Jisasimo u'ma'mentisofoho. ⁵¹Jisas

ulimento, Ngko kikimo pipi wantohofono kiningkohoho. Ose ulahoningki hwe timpinyo sohwo ulimento. Hwe Engofo, ngko apa'no timo wahonimo. ⁵²Ose ulahoningki Jisas ulimento, Kiko mpano. Jije simeho hi'ntnnonohinoso wopingo wakumo'nono. Jisas ose ulahoningki hwe huhwo sohwo timo komo'no hononto kako honingkanopo Jisasimo a'amu so'nji tifi iningkapmentisofoho.

Jisas hwe yofe engo'njo pa'nyo imo'nton

Jelusalemne'no humentisofoho.

(*Matiyu 21:1-11; Luk 19:28-40; Joun 12:12-19*)

11 ¹Hofiko Jelusalem mofone sopo i'mofapontifi ang'o Mpetifase'nji Mpetani'nji nuhwontawentifi osopo hwofiki'nyo we'e yofe Oulif u'mofawentifi Jisas inomokomoyo hufa'u sohwa'umo lihwatimentisofoho. ²Jisas oso huhwo sohwa'umo ulimento, Siko oso ang'o ne sopo u'mofahusisi siko oso kuso somo noswohosisi timo uhwonisoso ahwomo yahu *toungki* yoka'no ho'nawo'nyoso impe into'nowentaningkuhwosi uhwonanjyoho. Oso yahu songo imo'nimasoso a'amu mokehumunyofoho. Oso yahu hiso fisihutofomotapinyo. ³Siko oso yahu hiso isihutofomotapohosiso'no a'amuso ole selikuj'o'no, Siko peho yalokusiyo. Ose selikuj'o'no siko ole ulinyo, Nakwoe Hwe Engo sohwo kako olo yahu loso'no syoho weho. Kako moi'wo emoyihwoso'no komo'no womotopontayoho. Ose ulinyo. ⁴Siko nowenji yahu mu honingkan'o hoku'yopo impe intofahinyoso nohumentaningki nuhwonima'nonji italofoma'mentisiyefoho. ⁵Italofoma'mentisiyoso a'amu nom'ne sohwa ulimentohofi, Siko peho yalokusiyo. Yahu peho'no isihutofomalokusiyo ⁶Ose ulahoningkofi hwe sohwa'u Jisasiye hungkuno ulahoningki ulimentohofi, Wopingofoho. Noho motahnnyo. ⁷Nomotasonji sikoe manji'mofoso yahupo kisosyahoningki Jisas sokehumamentisofoho. ⁸A'amu pi'ningo engoso hofikoe hwapife ife yo'mayoso Jisas wene honingkanomo ho'nosyahoningkofi a'amu nom'neso ipamo swo'njo lofontifi honingkanopo ho'nahumentohofofoho. Oso hiso Jisasiye yofe ho'nomayo'nefoho. ⁹Jisas kako a'amu pi'ningo ajwomo yahupo kehumentaningki a'amu simo'mjo so'nji tiffinjo so'nji mohm'no ole limentohofi,

Anitumo isamayoka ulano.

Kako wopingo'nohino hweho.

Olo hwe lohomo nakwo Hwe Engo Anitu sohwo nakwoe

hwahopone'no uhwatimentiso hweho.

Kakoe yofe woho'nomano.

¹⁰Hwe eng'o Ntefit neyakwosamo hohonta mokosyohumamojo hopaso olo hwe lohwo wonemokosyohumano.

Anitu ahwomomo humaso sohomo isamayoka ulano.

Ose limentohofofoho.

¹¹Jisas Jelusalem i'mofaponto Anituye anggo enggo somo swonto yo'mayo somo fe'nihwononto we'enepe mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahoningki Jisas inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwanji Mpetani fosyowane'entifi simentohofofoho.

Jisas iyo fe sohomo ulimento, ne apa'no minto'ningkohotnnefoho.
(*Matiyu 21:18-19*)

¹²Imingo'nji nolikafontifi Mpetani uliko'mantifi Jelusalemne'no nosontifi osopo Jisas mijoho enggo uyimentisofoho. ¹³Jisas iyo fesayo swo lango'njo somo uhwonihwojawento ipisayo hi'njotikeno lonto iyo huhwo sohwo'njo sopo i'mofawento uhwonimentisoso ne ane swo'nohino uhwonimentisofoho. Oso iyo hiso ipisayo into'nyo sikunomm'maho. ¹⁴Jisas iyomo ulimento, A'amu ipisayo apa'no momjakinyo'ne hwasoho. Ose ulahoningki inomokomoyo sohwa upa'nimentohofofoho.

Jisas a'amu Anituye tajo anggo enggo somo hamniyoho mayo syoho yantankingofi wae yao'mentisofoho.
(*Matiyu 21:12-17; Luk 19:45-48; Joun 2:13-22*)

¹⁵Hofiko Jelusalem i'mofapontifi Jisas kako Anituye tajo anggo enggo somo noswonto a'amu hamniyoho syoho'njo a'amu yo'mayoso humesyahoningkofi mpe ulohofa syoho'njo sohwanjimo Jisas kako wae yafo syoho emamentisofoho. Hofikoe ijempoho hamniyoho iwolo'mokumayo yontife ho'nasiyo'ne so'nji a'amu yihufu mpe uyantifi epohumayo yiwo'ningkohofa so'nji Jisas kako mehu'mee'mentisofoho. ¹⁶Wayo yaofonto, Jisas ulimento, Olo anggo lomo yo'mayoso apa'no nomotoswapikutoho. ¹⁷Ose ulonto lutihwamento, Anituye hungkuno mti'mokumentohofa sohwa ole mti'mokumentohofi, Nje anggo loso a'amu hopi'nono Anitumo isamoyoka ujo'ne angofoho. Ose mti'mokumentohofofoho. I oso'no nje anggo loso sekwo a'amu hamniyoho hiyaso'mo hufo mawo'ningkohofa sohwafe anggo hopa imokalokwofo. Ose mti'mokumentohofofoho ulimentisofoho. ¹⁸Ose ulahoningki a'amu hopi'nonohini Jisasiye hungkuno upa'nontifi pisopisaho mjalomiwentifi hungkuno hiso wonyoangkafofo syafihu'mentohofofoho. A'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu tajo anggo syoho'njo sohwanji hofiko Jisasimo nofonjosyane'entifi honingkano tipmmentohofoso hofiko hwe moya'mi somne'no iyoho unimentisofoho. ¹⁹Mofehi'nyo ningku'ningkahoningki Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Jelusalem uliko'ma'mentohofofoho.

**Hwe fihwo Jisasimo simeho hi'ntnnono nehopi uyoso sohwo Anitumo
jomo ulososo ne wotipema'mtonoho.**

(Matiyu 21:20-22)

²⁰Imingo'nji honingkanomo apa'no nowentifi uhwonimentohofoso oso iyo yofe fesayo sohwo nihu'nahone yofoho imentisofoho. ²¹Pita huno syafisyonto Jisasimo ulimento, Nakwoe Lonetihwayofo, uhwonyo. Oso iyo kiko fosi a'amuso apa'no momjakinyo'ne hwasoho ulimahnnoso yofohofoho. Jije hungkunoso ne imo'ningkohoho. ²²Ose ulahoningki Jisas ulimento, Oso limayoso syoho we'efoho. ²³Hungkuno nehopi waselimo. Hwe fihwo kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso sohwo kako olo hwofiki'nyo lomo ole ulososo, Olo hwofiki'nyo lohwo, kiko nolikafohoji oso mijo ayo mompo filikofafo. Ose ulososo kakoe huno anga'nohino mnaweho. Hwofiki'nyo wawomtolikeno oso hunoso mosyafisiyo'njo. O'o, ole'nohinoho huno syafisyososo. Ou, hwofiki'nyo sohwo kako nehopi wamontonoho. Oso hwe huhwo sohwo oso hungkuno olo so'manji ou oso hungkunoso ne imo'nonefoho. Nehopi selohono. ²⁴Upa'nimno. Yo'mayo kiko Anitumo jomo ulisoso simeho mom'mo huno ole, Anitu wontapmmontonoho. Ose syafihujoso, ou kako wokijapmmontonoho.

²⁵Sekwo simano hintotohino semnosomanji simo'mo sekwo oso a'amu wonyo selohofoso sohwoe wonyoso wae hmmopmno. Ose iso'manji, Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako sekwoe wonyoso wae weesemofono. [²⁶I oso'no sekwo a'amu wonyo selohofo sofe wonyoso hohujo hohnta'ni momeho'nasiyo'manji sekwoe Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako sekwoe wonyoso wae meesemofonehoho. Ose ulimentisofoho.]

**A'amu Jisasimo ulohonimentohofi, Kiko yo'mayo yiwo'ningkinoso
tihwoe yokumpohn'nyo'nji yalokuno.**

(Matiyu 21:23-27; Luk 20:1-8)

²⁷Hofiko Jelusalem apa'no i'mofapontifi Jisas Anituye tajo anga engo somo ajwo'mo emoyontaningki a'amu tajo anga syoho'njo sohwanji, a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofoto sohwanji, Jutafe hwe engo sohwanji Jisasimo u'mantifi ²⁸ulohonimentohofi, Kiko olo syoho iwo'ningkino loso tihwo kilimaso'no iwo'ningkinoto. Yokumpohn'nyoso tihwo kijapmmaso'nji iwo'ningkinoto. ²⁹Ose ulohoningkahoningkofi Jisas ulimento, Ngko huhwo'ni hungkuno waselohonimne'no yohono. Olo hungkuno hiloso sekwo ntifijo'manji e'wa, yo'mayo yalokwe so'no hwapingo waselimo. ³⁰Ole ntimno. Joun kako a'amumo mijo kiyoma'mojo yokumpohn'nyoso Anitu mta'anga ma'mentisotaho. Hwahoponjo a'amu mta'anga ma'mentisotaho. ³¹Sekwo ntimno. Ose ulohoningkahoningki hofiko ole hnnima'mentohofi, I Joun kakoe yokumpohn'nyo Anitu

mta'ni ma'mentisofoho uloso'manji ole wonalimontonoho, Ose'manji sekwo Jouniye hungkunomo simeho hi'ntnnono muyo'njo peho'neto. ³²I, nakwo ole lasoso, Joun kakoe huno mta'ni syoho imentisofoho laso'manji a'amu sohwa hofiko nolikafikuji ikujoho wonefonjantifeho. Hwapingoso hofiko a'amumne'no iyoho unimentisofoho. A'amu huhwo sohwafe huno ole, Joun sohomo Anitu hungkuno uyahoningki limojo hweho. ³³Ose hnnontifi Jisasimo ulimentohofi, Nakwo huno monayahoyohoho. Ose ulohoningkofi Jisas ulimento, Ose'manji ngko huhwo'ni nje yokumpohn'nyo yo'mayo iwo'ningkohe hwapingo so'no maselimnehono.

**A'amu wonyoso ipisayo syoho mokosyohumayo'ne
pahnnimo hungkunofoho.**

(Matiyu 21:33-46; Luk 20:9-19)

12 ¹Ose ulonto Jisas pahnnimo hungkuno loma'mento, Hwe fihwo kako ipisayo syoho hulonto, tojo emontofasyonto syoho ajwomo'mo ipisayo mijo'ne kompusoho mti'mokumentisofoho. Ose yonto ango yokintahopo ipisayo syoho somo uhwontohumayo'ne molimentisofoho. Ose imentisoso kako oso syoho homo somo mokosyohumayo'ne kako a'amu hamniyoho syoho emawo'ningkohoho sohwafe ahomo ho'nasyonto kako ango ikanopono nowento osopo kako ne'no humamojofoho ²Ipisayo syoho ulohofiyo sohomo ipisayo'ne kakoe ipisayo syohopono lihwatimentisofoho. ³Hwe syoho mokosyohumayo sohwa kakoe syoho ulohofiyo sohomo uhwonontifi aho kemokosyohumantifi, ikujoho fonjontifi, ipisayo muyo'njo yontifi wae yao'mentohofofoho. ⁴Oseso kakwo'yohwo sohwo nom'ne syoho ulohofiyo sohomo ipisayo'ne lihwojahoningki hofiko oso hwe sohwe mnokinopo ikujoho fonjontifi wonyo umokumentohofofoho. ⁵Nom'ne syoho ulohofiyo sohomo lihwojahoningki a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo sohwa hofiko fonjahumentohofofoho. Kakwo'yohwo nom'ne syoho ulohofiyo sohwamo lihwajiwon'tanangingki fehohnjo ikujoho fonjontifi fehohnjo fonjahumentohofofoho. ⁶Oseso syoho ulohofiyo nom'neso mohumayofoho. Moi'wonoho. Oso'no kakoe hwomu anga'nohino sohomo ae'uyo lihwajonto limento, Hofiko nje hwomufe hungkunomo haloho wopeentifeho. Ose limentisofoho. ⁷Hwomu huhwo sohwo nu'mahoningki hwe syoho mokosyohumayo sohwa uhwonontifi hnnimentohofi, Oso hwe sohwo kako hwangu sohonta kaningkwohwoe yo'mayoso nomane hweho. Oyonimno. Nakwo komo'no kakimo poyo nofonjosyihwasi nakwo kakoe syohoso nihu'nahone womantanoho. ⁸Ose hnnontifi hwomu sohomo aho kentifi fonjahumentohofofoho. Nofonjasyontifi kakoe pijafo mempo swoho'nao'mentohofofoho.

⁹Kakwo'yohwo sohwo a'amu wonyo huhwo sohwamo pipi uloho'montolo. Hwangu kako nopihwosi a'amu wonyo sohwamo

nofonjasyihwosi kako nom'ne a'amu soh wamo syoho hiso mokosyohumayo'ne uyimontonoho.

¹⁰Olo Anituye hungkuno loso'no sekwo huno maseyo'njotaho. Hungkuno ole, Oso sojo engkwosaho pa'nyo a'amu ango injuwu'ningkohoho sohwa wae yao'mentohoho loso olohntajo engkwosaho loso angomo sosofitofone hwapingohwo imo'ningkohoho.

¹¹Nakwoe Hwe Engo sohwo ole limentisoso imo'nimentisofoho. Nakwo olo so'no uhwonontaneso wonyoangkafofoho.

Oso pahnnimo hungkunoso lalokuhwono Anitu limentisofoho.

¹²Jutafe hwe engo sohwa nupa'nontifi oso pahnnimo hungkunoso a'amu syoho mokosyohumayo'no nto ulimentiso so'no nto lohoho hofikine'no huno uyahoningki hofiko Jisasimo aho wokantifi ko imentohofoso a'amumne'no iyoho unimentisofoho. Oseso hofiko Jisasimo uliko'mantifi umentohofofoho.

A'amu hofiko Jisasimo Sisamne'no hamniyoho uyo yahino so'no ulohonimentohofofoho.

(Matiyu 22:15-22; Luk 20:20-26)

¹³Nowentifi hofiko a'amu Falisi fihwanji a'amu Heloutimo uhwontohoho sohwanji Jisasiye hungkunomo yamofu ulohofone lihwatimentohofofoho.

¹⁴Jisasimo nu'mantifi afofo umokontifi ulimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo soh wosi, kiko hwe hungkuno nehopi'nohino liwo'ningkino soh wohnne'no huno nayohoho. Kiko a'amumne'no iyoho makiniwo'ningkiso h wosoho. Oso'no a'amu yofe engo'njo sohwanji a'amu yofe ane soh wantnne'no kiko huno pi'ningo moki yahoningki Anituye honingkano nehopi'nohino lutihwawo'ningkino h wosoho. Oso'no hungkuno anga'no wakilohonantane'no yihwono. Nakwoe hwe yofe engo'njo Sisa kako hwaho mokosyohumayo sohumne'no hamniyoho (*takis*) ho'nasiyoso wopingotaho. Wonyotaho. Nakwoe honingkano hungkunoso pehofo nalohoho.

¹⁵Ose ulahoningkofi Jisas hofikoe simeho hufa'u'njo so'no huno uyahoningki ulimento, Sekwo ngkimo yamofu peho'no ntohofalokwofo. Hamniyoho anga'no ntapmno. Uhwonimo. ¹⁶Ose ulahoningki nuyahoningkofi Jisas ulimento, Olo huyo'mango lo'nji yofe lo'nji tihwoeto. Ose ulahoningki ulimentohofi, Sisafefoho. ¹⁷Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Sisafe yo'mayo so'manji Sisamo uyimno. I, Anituye yo'mayo so'manji Anitumo uyimno. Ose ulahoningki hofiko huno pi'ningo engo syafihu'mentohofofoho.

A'amu Jisasimo ulohonimentohofi, Hwe fihwo poyo pe'noso sohwo apa'no likafoso pipilo.

(Matiyu 22:23-33; Luk 20:27-40)

¹⁸A'amu nom'nihwa hofikoe yofe Satiyusi Jisasimo u'ma'mentohofofoho. Oso a'amu huhwa sohwa hofikoe huno ole uyiwu'ningkohi, A'amu poyo pe'nyo sohwa nihu'nahone

pe'niwo'ningkohoho apa'no songo molikafe'nefoho. Ose syafisiwo'ningkohohofoho. Jisasimo u'mantifi ole ulohonimentohofi, ¹⁹Nakwoe Loneti'wayo sohwo, Mouses nakumne'no hungkuno ole mti'mokumento, Hwe fihwo kako ape nomahwosi kako mehomi motipemayo'njo sohwo poyo pe'ningkuhwoso'no oso ape hisimo koningkwa'wehwo nomahwosi kola'wehumne'no mehomi wotipemano. Mouses ose mti'mokumentisofoho. ²⁰Oseso hwe aho fehohnjo hopi'nono nomn'i mta'ni hufa'u hwa'u humamojiyefoho. Tisimaso sohwo ape nomanto mehomi ane poyo pe'nimentisofoho. ²¹Oseso koningkwa'wehwo oso ape hisimo nomanto mehomi ane poyo pe'nimentisofoho. Oseso koningkwa'wehwo oso pa'nyo imentisofoho. ²²Ose'no ose'nohinofoho. Homningkwa'wehwosa hopi'nono mehomi ane poyo pe'nimentohofohoho. Tifi sohonta oso a'mu hi ose'nohini pe'nimentisofoho. ²³Oseso a'amu poyo pe'nyo sohwa likapijo sohonta tihwoe ape umo'nimontolo. Hofiko'nikwehwa aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u sohwa ape hisimo nto ma'mentohofohoho.

²⁴Ose ulohoningkahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo Anituye hungkuno so'nji Anituye yokumpohn'nyo so'ntnne'no huno maseyoho yohoho. Oso'no sekwo hwasyo hungkuno lalokwofo. ²⁵Upa'nimno. A'amu poyo pe'nimentohoho sohwa nolikafikuji hofiko ape moma'nifitnnefoho. O'o hofiko a'amu ahwomomjo ape momaso'njo pa'nyo imo'nifitnnefoho.

²⁶Oso hungkunoso a'amu poyo pe'nimentohoho sohwa apa'no likapitnne'no sekwo Mousesiye hungkuno atofu majotaho. Iyo tifo somta'ni toho sijontaningki Anituye mampaho ho'nimentisofoho. Apilohamjanji Jekoup Aisakijanji hofiko poyo pe'nimentohofohoho. I oso'no Anitu Mousesimo ulimento, Ngko Apilohamja Aisakija Jekoupijafe Anitu'nyoho. ²⁷Mouses kako ole syafihu'mento, Apilohamja Aisakija Jekoupija hofiko hohonta poyo ko pe'nimentohoho sohwa songo humalofu so'no syafisyonto oso hungkuno hiso lutihwamentisofoho. Anitu kako poyo pe'nyo sofe Anitu hwo'maho. O'o, kako a'amu songo humalofu sofe Anituyoho. Sekwoe hungkunoso hwayo hohnjofoho. Ose ulimentisofoho.

Anituye honingkano hungkuno simo'mjofoho.

(Matiyu 22:34-40)

²⁸Hwe fihwo Jutafe honingkano hungkuno lutihwamojo sohwo hofiko oso hungkuno hnnontaningkofi upa'nimentisofoho. Jisasiye hungkuno huno'njoso nupa'nonto Jisasimo nu'manto ulimento, Anituye honingkano hungkunoso nom'ne somo yakolo'nnyoso ntisoto. ²⁹Ose ulahoningki Jisas ulimento, Honingkano hungkuno engo simo'mjo yakolo'nnyoso olenoho. A'amu Isilael soku sekwo upa'nimno. Anitu sohwo kako'nohini nakwoe Anituyoho. ³⁰Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simeho uyohoji jije simeho hopi'nonohinosa kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo

Anitu sohune'no jije simeho uyohoji jije huyo'mango hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simeho uyohoji jije huno hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simeho uyohoji jije yokumpohn'nyo hopi'nohinoso kakimo uyo. ³¹Honingkano hungkuno tiffinjoso olenoho. Kiko hi kumo'nonto simeho kumo'ningkiso pa'nyoso a'amu nom'nemne'no kiko'njo mofone sopo humalofo somo uyo. Oso honingkano hungkuno hufa'u sohwa'u hungkuno hopi'nohinomo yakolo'nnyofoho.

³²Ose ulahoningki hwe honingkano hungkuno lutihwamojo sohwo Jisasimo ulimento, Ou Nakwoe Lonetihwayo sohwo, nehopi lohino. Anitu kako'nohini nakwoe Anituyoho. Anitu nom'nehwo mohumuyoho.

³³Ou, jije simeho, jije huno, jije yokumpohn'nyo Anitumo hopi'nono uyo. Kiko kikine'no kumo'nyo hopaso kiko nom'ne a'amune'no wakumo'nono. Nakwo oso honingkano hufa'umo iningkawasom'nanji oso yahinoso nakwoe wonyo wae yafo'ne yahu fonjokisasiyo yo'mayo Anitumo uyoso'no yakolo'nnyofoho. Ose ulimentisofoho.

³⁴Oso hwe huhwo sohwoe hungkunoso Jisas nupa'nonto huno wonyoangkafofoho syafisyonto ulimento, Kikine'no Anitu yo'mayo yokumpohn'nyo mokosyohumayoso mofoneponoho. Ose ulahoningki a'amu nom'ne sohwa nom'ne hungkuno Jisasimo ulohonyo so'no iyoho imentohofoho.

Jisas hofikimo Kilais sohwo tihwolo ulohonimentisofoho.

(Matiyu 22:41-46; Luk 20:41-44)

³⁵Jisas Anituye angomo hwe moya'mi pi'ningo engomo lutihwamentisoso ulimento, A'amu Jutafe honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwa olo hungkunolo peho'no lutihwa'wo'ningkohoho. Kilais kako oso Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohwo Ntefit hwe yofe engo'njo hohonta hwaho mokosyohumamojo sohwoe imu hweho. Oseso pipi liwo'ningkohoho. ³⁶Anituye Towahuno Wopingo hohonta olo hungkunolo Ntefitiye simeho mo'mo ho'nasyohoningki Ntefit ole mti'mokumento,

Anitu kako nje Hwe Engo Kilais, Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohwo ole ulimento,

Kiko nje aho anga sohohnta'ni fesyohumaho.

Osopo kiko nohumahoji ngko jije mango sohwo jije sifiki'nyo'mo enjwa'mo wakuhumoti'monnoho.

Oso hungkunoso Ntefit mti'mokumentisofoho. ³⁷Ihwoni. Oseso Ntefit kako oso hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwati'mentiso Kilais sohune'no nje Hwe Engo hweho limentiso so'no Kilais sohwo kako Ntefitiye imuhwo imo'nyoso pipilo. Ose ulahoningki a'amu nupa'nontifi hungkuno wonyoangkafofoho syafihu'mentohofoho.

A'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwife yahinofoho.
(*Matiyu 23:1-36; Luk 11:37-54; 20:45-47*)

³⁸ Jisas nom'ne hungkuno lutihwamotofo, Sekwo a'amu honingkano hungkuno lutihwawo'ningkohoho huno'njo sohwife yahino somne'ne i'waho ito'no fiyimno. Hofiko hofikoe yofe engo somne'no hwapife sawemo yontifi honingkanopo emoyiwo'ningkohofoho. Osopo emoyontaningkofi hwe moya'mi hofikimo uhwonontifi nakwoe hwe engo hwasoho uliwo'ningkohoho so'no umo'niwo'ningkisofoho. ³⁹ Oso'nji hofiko tajo ango somo a'amufe simanopo humayo'no umo'niwo'ningkisofoho. Oso'nji hofiko a'amu wopayo engo iloho yano sohonta epohumayo simo'mjo so'no umo'niwo'ningkiso hwafoho. ⁴⁰ Hofiko Anitumo hungkuno sawemo engo jomo ko ulontifi hofiko apiwojo sofafe ango yo'mayo so'no wosemokosyohumano poji ulontifi ango hiso hofiko'ne nihu'nahone emawo'ningkohofihwafoho. Ose hwe huhwo sohwo tohino engo notipemapitnnefoho. Ose ulimentisofoho.

Apiwojo fisi Anitumne'no hamniyoho ho'nahumentisofoho.
(*Luk 21:1-4*)

⁴¹ Jisas kako Anituye tajo ango engo somo a'amu Anitumne'no hamniyoho ho'nasiyo sopo nohumanto hofiko ipofomo ho'nosyontaningkofi uhwonimentisofoho. A'amu hamniyoho engo'njo sohwa hamniyoho pi'ningo ho'nahumentohofoho. ⁴² Apiwojo ho'yang anesi noponto hamniyoho we'e hufa'u ho'nahumentisofoho. Oso hamniyohoso touya anga'nohino pa'nyofoho. ⁴³ Jisas uhwononto kakoe inomokomoyo sohwanne'no johu lutimanto ulimento, Hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Sekwo upa'nimno. Olo apiwojo losi kako hamniyoho ho'nasiyoso nom'ne a'amu hopi'nono Anitumne'no ho'nasyohoho somo kakoe we'eso uyakolokwoho. ⁴⁴ Nom'ne a'amu hamniyoho ho'nosyalokwofoso hofiko hamniyoho engo mokosyohumunyofoho. Oso'no hofiko oso hamniyoho engo somta'ni Anitumne'no we'e'nohini ho'nosyalokwofoho. Olo apiwojo losi kako hamniyoho mokosyohumunyoso hopi'nonohino Anitumne'no ho'nasyohoho. Kako nom'ne ho'yangoso nom'ne hamniyohoso nihu'no aniyoho.

Anituye tajo ango engoso wonyo imo'none so'no Jisas ulimentisofoho.

13 ¹ Jisas kako Anituye tajo ango engo mta'ango sohwo noswopahoningki inomokomoyo fihwo ulimento, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, timo uhwonyo. Olo ango wonyoangkafofoho. Sojo wopingo'nji molinyofoho. ² Ose ulahoningki Jisas ulimento, Olo ango engo lomo luhwonalokuno. Hwangku olo ango lomjo sojo anga'nohinoso

nom'nepo kihn'nawesoso awonoho. O'o hofiko olo ango wopingo losomo mtihupekuji womehu'mmokwojantifeho. Ose ulimentisofoho.

Jisas yo'mayo tango mikunimposo i'mofapone so'no limentisofoho.
(*Matiyu 24:3-14; Luk 21:7-19*)

³Jisas kako hwofiki'nyo Oulif sopo nosonto osopo nta'ni Anituye tajo ango engo somo uhwononto ampo humamentisofoho. Pita, Jemis, Joun, Entilu hofiko'nohini Jisasimo u'mantifi ulohonimentohofi,
⁴Oso hungkuno ntonalohinoso sikuno ntisomo imo'noneto. Oso sikuno somo nakwo pipi yaneto. We'enepi u'mofapmmontolaho. ⁵Ose ulohoningkahoningkohofi Jisas uloma'mento. A'amu, sekwo hwasyo hungkuno sejo so'no sekwo i'waho ito'no fiyimno. ⁶A'amu pi'ningo engo i'mofapikuji hofiko nje yofe ntikuji ole selifitnnefoho, Ngko Kilais hwo'nyoho. Anitu nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. Ose selifijoso a'amu pi'ningo hofikoe hungkunomo iningkafitnnefoho. ⁷Hwangku a'amu hwaho kengoponjo sohwa hofiko nom'ne hwahoponjo sohwanji ikujoho fongki'nyo'ne so'nji a'amu hwaho afaponjo sohwa ikujoho fongki'nyo'ne so'ntnne oso hungkunoso nupa'ningkuji iyoho senyo'eno. O'o oso yo'mayoso i'mofapihwoso'no i ikujoho fongki'nyoso i'mofapososo sikuno moi'wo mmo'nyofoho. ⁸Hwangku a'amu temtitifo kengo sohwanji temtitifo nom'ne sohwanji hofiko ikujoho fongki'nifitnnefoho. I a'amu hwaho kengoponta'ango sohwa nom'ne hwaho kengoponjo sohwanji ikujoho fongki'nifitnnefoho. Hwaho angomeemo hwomihwo yihwosi wopayo ane mijoho engo i'mofaponefoho. Oseso olo tango we'eso emayofoho. Tango mikunimposo tifi no'mo weho.

⁹Yo'mayoso uhwoningkuji sekwo i'waho ito'no fiyimno. *Kaunisoli'njopo* ipesemotafitnnefoho. Hofiko tajo ango somo sekumo ikujoho nosefongkupitnnefoho. Hofiko ngkimo monje wenisyano likuji hofiko sekumo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwafepono upesemotowantifeho. Oso'no sekwo a'amu yofe engo'njo sohwamo nje hungkuno wolutihwantifeho. ¹⁰I, simo'mo a'amu hopi'nono angomeemjoso nje hungkuno wopingo upa'ningkujo'no tifi sikuno moi'wo imo'nonefoho. ¹¹Hofiko nosetimafikuji hungkuno mihwajiyo ango somo mesehumatipijo sohonta selohonifitnnefoho. Sekwo hungkuno ujosono huno pi'ningo syafisiyo'eno. O'o, osohonta Anitu sekwoe simehomo hungkuno ho'nasesyihwoso'no sekwo ulifitnnefoho. Oso hungkuno hiso sekwoe'maho. O'o Anituye Towahuno Wopingo oso hungkunoso lonefoho. ¹²Osohonta a'amuso koningkwa'wehumo hungkuno liwo'ningkohoho sopono ipemotakuji osopo hungkuno likuji nofonjasehufitnnefoho. Hwe fihwo kakoe mehomimne'no oso pa'nyo ulohofonefoho. Mehomiso kaningkwohwo'ya'umne'no mangohwa imo'ningkuji fonjahufitnnefoho. ¹³Oseso hwe moya'mi hopi'nono

sekumne'no simeho tohino mikunimposo umnonefoho. Hwapingoso nje yofeso sekumo weho. I, a'amu fihwo yokumpohn'nyo ne'no lohofontaningkuhwosi sikuno ae'uyo imo'nososo Anitu oso huhwo sohomo utimanefoho.

Yo'mayo wonyo hwapingo sohwo i'mofaponefoho.

(Matiyu 24:15-28; Luk 21:20-24)

¹⁴Hohosohonta yo'mayo nihu'no wonyo hwapingoso ango kakine'no masyuyo'ne somo hwasyoponoho linyo sopo lohofihwoso'no uhwonifitnnefoho. Ose uhwoningkuji youwo likuji a'amu Jutiya humalofoso hwofiki'nyo pone'no hiyaso sifitnnefoho. A'amu olo hungkuno loso atofu loso sohwo huno ito'no wosyafisyono. ¹⁵Hwe fihwo antifepe humaso sohwo kako hwahopo piwelikofaohwosi olo wonyo hiso uhwoningkuhwosi kakoe ho'yango yo'mayo so'no kakoe angomo maswonehoho. ¹⁶A'amu syoho'mo lohofontoso sohwo kakoe angopo nta'ni ife woma'mo lososo momawenefoho. O'o, le'mo'nohini lohofonefoho. ¹⁷Oso sikuno somo moya'mi simeho'njo sofanji mehomi we'e amno unyo sofantne'no ngko hitoho ntokwoho. Hofiko hiyaso komo'no le'mofoso pipilo. ¹⁸Olo sikuno hiyaso le'mofone'ne wojoso sikuno meefoso so'nji i'mofaposo'manji sekwo le'mofoso pipilo. Oso'no sekwo Mpohumo jomo ulikuno. ¹⁹Olo tohino tipemayo sohonta'ne'no selalokweso mikunimposofoho. Anitu simo'mo yo'mayo mti'mokumentiso sohonta ajuyohwosa humapmmotofu sohonta, olohonta, olo hwaho lopo oso tohino pa'nyoso m'mofapefoho. Olo tohino engo tipemayo lohonta yakolo'nnyofoho. Tifi no'mo tango apa'nohinoso ose'ne'maho. ²⁰Oso sikuno tohino mayo somo Anitu kako tifo mmokiyo'manji a'amu nihu'no hopi'nono poyo nto imo'nifijo'nesohilo. I oso'no Anitu kakoe a'amu uhwsopom'mentiso somne'no huno syafisyihwosi sikuno oso tohino mayo so'no tifo imokumne'ento imentisofoho.

²¹Osohonta hwe fihwo ole noselonefoho, Olopo uhwonimno. Kilais olopo humaho. Ou, a'amu nom'nihwo selososo, Uhwonimno. Kilais oso nompohumaho. Ose selikujo'no sekwo hofikoe hungkunomo tifi iningkayo'eno. ²²Osohonta a'amu fihwo ole selososo, Ngko Kilais hwo'nyoho. Nom'nihwo Anituye hungkuno hwasyo lutihwayo sohwa i'mofapikuji yo'mayo wonyoangkafo yamofu sekumo esetihwafitnnefoho. A'amu Anituye hungkunomo esetihwafitnnefoho. A'amu Anituye hungkunomo miningkayo'njo hopi'nohinoso oso hisofe hungkunomo iningkafitnnefoho. I, Anituye a'amu neso hungkuno hwasyomo uningkowantifitkeno likuji yo'mayo wonyoangkafosu yamofu esetihwafitnnefoho. ²³Oso'no sekwo timo ito'no uhwontohumamno. Olo yo'mayo hilo so'no nto selohefoho. Oso'no yo'mayo uhwonifijo so'no huno ito'no seyonefoho

A'amufe Hwomu sohwo hwangku noponefoho.

(Matiyu 24:29-31; Luk 21:25-28)

²⁴Oso tango hiso moi'wo imo'ningkuhwoso'no mofehi'nyo sikwo'mno imo'ningkuhwoso'no hamno majo'njo ihwosi ²⁵hntokwaliyo ahwomonta'ango nopiwasoyonefoho. Yo'mayo ahwomomjo yokumpohn'nyo yomo yomo ifitnnefoho. ²⁶Oso hiso i'mofopahoningkuhwosi A'amufe Hwomu sohwo kako himopo kakoe yokumpohn'nyo engo mikunimposo'nji kakoe pomponaho engo'nji noponefoho. ²⁷Hohosohonta Anitu kakoe a'amu ahwomomjo somo uhwajihwosi ango'meemjo a'amu uhwosopo'mentiso somo nuhu'mokonefoho. Hwaho ae efohoto'nawojo'meemjo somo mihwofojonefoho.

Iyoswo yonimofoso uhwoningkuji ole huno

waseyono jefo umontoe'nefoho.

(Matiyu 24:32-35; Luk 21:29-33)

²⁸Sekwo iyo mijisiyo somo uhwonimno. Uyonimofoso uhwoningkuji jefo uyimonte'nefoho. ²⁹Oseso oso pa'nyoso yo'mayo somne'no selohe somo uhwoningkuji huno ole waseyono. Kakoe sikuno nto i'mofapohoho. Kako hoku'yopo lohokwoho. Huno ose waseyono. ³⁰Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Hwe moya'mi olopo hwaho lopo nohumentaningkuji yo'mayo hiso imo'nonefoho. ³¹Ahwomo'nji hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta nje hungkunoso moi'wo mmo'nonefoho. Ne'no nowentihwonefoho.

A'amu hopi'nono oso sikuno so'no huno muyonefoho.

(Matiyu 24:36-44; Luk 17:26-30, 34-36)

³²Oso sikuno somne'no nakwo huno monayofoho. A'amu ahwomo'mjo sohwanji ngko'nji huno monayofoho. O'o, Mpohwo Anitu kako'nohini huno uyalofoho.

³³Oso sikuno hiso sekwo huno maseyihwoso'no sekwo ito'no fohontohumamno. ³⁴Piso'mo'nyo ikutoho. Pahnnimo hungkuno upa'nimno. Ngko olo pa'nyo hwo'nyoho. Hwe engo sohwo hano ikanopo wa'mo lonto kako kakoe syoho ulohofiyi anga'no anga'nohino sohwo syoho yano ulofihwosi hwe hoku'yo mokosyohumayo sohomo ole ulimontono, Ito'no uhwontohumaho. Ose ulihwosi wamontonoho. Ose ulonto, ulimento, ³⁵Sekwo olo hwe huhwo sohwo pone sohonta huno maseyonefoho. Sikuno'njilikeno. Sikwo'miyomtikeno. Yihufu yokajo'njilikeno. Imingo ne'njilikeno. Ose'manji timo ito'no fohontohumamno. ³⁶Sekwo saho foyowentaningkuji kako komo'nonohoho likuji ito'no fohontohumamno. ³⁷Oso hungkuno seloheso a'amu hopi'nonohinomo ulalokweno. Ito'no fohontohumamno.

Jutafe hwe engo sohwa Jisasimo fonjosyane'entifi hnnimentohofofoho.
(*Matiyu 26:1-5; Luk 22:1-2; Joun 11:45-53*)

14 ¹A'amu Jutafe Sikuno Engo imo'nyo sopo i'mofayo'ne sikuno hufa'u wentaningki oso sikuno simo'mjoso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyofoho.^c Sikuno nom'nehwi hofiko wopayo engo mokamo'nnyoso nimotofofoho. Oso sikuno engo hufa'u m'mofape sohonta sikuno hufa'u nowentaningki oso hwe tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwanji uhu'mokontifi, Hofiko Jisasimo aho hiyaso'mo kehwasi nofonjosyane'entifi honingkano'no tipmmentohofofoho. ²Ole hnnimentohofi, olo hiloso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo osomo wopayo engo nontaningkuji aho kehwaso'no nonahoningkuji, a'amu hofiko nakumo ikujoho nafongkupitnnoho. Oso hiso'no Sikuno Engo homo somo nakwo Jisasimo aho kehwaloho. Ose hnnimentohofofoho.

**A'mu fisi Jisasiye mnokinopo hwone mijo akino
wonyoangkafo'njoso usohumentisofoho.**
(*Matiyu 26:6-13; Joun 12:1-8*)

³Jisas kako Saimouniye ango Mpetani sopo humamentisofoho. Saimoun huhwo sohwo a'apaho uyo wonyo'njo hweho. Jisas hofiko'nji wopayo nontaningkofi a'mu fisi sojo ahwonte we'e hwone mijo akino wonyoangkafo'njoso motoswapmmentisofoho. Oso mijo so'no hamniyoho mpe we'e'maho. Nomotoswaponto ahwonte maneso hohwanipo lohofonto Jisasiye mnokinopo mijo sohumentisofoho. ⁴Nosisyontaningki a'amu fihwa uhwonontifi simano hintotohino umningkahoningki hnnimentohofi, Oloso wopingo'maho. Hwone mijo wonyoangkasofosi siki sisiyoso peho'neto. ⁵Olo mijo loso'no a'amu fihwo hamniyoho mikunimposo (300 *tenaliyo*)^d nejapontentesi oso hamniyoho a'amu wopayo umofonyo iyo ne'no uyihwanesohilo. Ose hnnontifi a'mu simo yoka ulimentohofofoho. ⁶Yoka ulahoningkofi Jisas ulimento, Kakoe syohofoho. Sekwo peho'no olosimo simeho tango uyalokwofo. Kako ngkimo wopingo ntohokwoho. ⁷A'amu yo'mayo umofonyo iwo'ningkohofoso sekwo'nji ne'nohino humawo'ningkohofofoho. Sekwo hofikimo ufo'mantifi'manji nohono ufo'mapmno. I oso'no ngko sekwo'nji olo hwaho lopo ne'no nohumanti'mne hwoni'maho. ⁸Olo hiso ntohofisoso wopingofoho. Kako nakwo a'amufe pijafo pi'nimomo woho'nosyano

^c 14:1 Mt 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho. ^d 14:5 *tenaliyo* —hwe fihwo hamniyoho syoho'njo sohwo sikuno anga'nohino'no *tenaliyo* kenga'no ma'masofoho. *tili huntilet* 300 *tenaliyo* so oso hamniyoho soswo anga'nohino'nefoho.)

lontani ehulohofiwo'ningkuhwone hopaso ehontohokwoho. ⁹Hungkuno nehopi waselimo. Ango yawojo'meemo nje hungkuno wopingo a'amu somo ulikujoso olo a'mu losi ntohofiso sotnne'no ulifitnnefoho. Oso'no a'amu pi'ningo engo olo a'mu losimne'no syafihupitnnefoho.

Jisasine'no Jutas a'amumo tokoyo'ofu imentisofoho.

(Matiyu 26:14-16; Luk 22:3-6)

¹⁰Osohonta Jutas Isikaliyout kako Jisasiye inomokomoyo a'amu aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u uhwasopo'mentiso sohwo kako oso a'amu tajo angu syoho'njo yofe engo'njo sohwaso Jisasine'no aho kopitnne'no ufo'ma'mo lonto hofikoe angopo u'ma'mentisofoho. ¹¹Hofiko nupa'nontifi simiho wopingo umo'ningkahoningki oso hiso'no hamniyoho wokijopano ulimentohofofoho. Oseso Jutas Jisasimo utihwamne'ento honingkano imofo'ne syofisyoma'mentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Sikuno Engo somo wopayo nimentohofofoho.

(Matiyu 26:17-25; Luk 22:7-14, 21-23; Joun 13:21-30)

¹²Sikuno Engo simo'mjo Wopayo Feejo Lohonimotofo Sikuno somo hofiko yahu fonjahumotofo sohonta Jisasiye inomokomoyo sohwa Jisasimo ulimentohofi, Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo^e osomne'no wopayo naneso nti'mo nti'mo esyohumanehwono. ¹³Ose ulahoningkofi Jisas inomokomoyo hufa'u sohwa'umo ulimento, Siko antime engo sopo nowehosisi osopo hwe fihwo kako mitihwontoho'njo sohomo uswo'ningkohosisi kakimo tifi finingkunyo. ¹⁴Kako angomo syuhwoso'no oso angu kakwo'yohwo sohomo ole ulinyo, Hwe Engo sohwo kako hungkuno ole lehwasohoho. Ngko'ne angu nje inomokomoyo sohwanji Sikuno Engo iyoho humayo somo wopayoso ntipu wonantaneto. Ose lehwasohoho. ¹⁵Ose ulohosiso'no kako angu tokilonjwa'mo molinyo yokintahoponjo somo wosetihwamontonoho. Angu somo epohumayo ijempoho yo'mayoso hi'njomnoho. Osopo wopayo nakune'no ito'no fesyohumunyo. Ose ulonto uhwantimentisofoho. ¹⁶Uhwatimentisoso siko nowenji antime engo sopo i'mofaponji yo'mayo Jisas ulimentiso hopaso tipema'mentisiyefoho. Notipemanji siko wosopayo ito'no yahumentisiyefoho.

¹⁷Sikuno'nji Jisas kakoe inomokomoyo nom'ne sohwanji i'mofapmentohofofoho. ¹⁸Hofiko epohumayopo wopayo nopemo'nowentifi nonontaningkofi Jisas ulimento, Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Hwe fihwo nakwo'nji wopayo nalokuhwone sohwo kako mango sohwaso ahomo woho'nanihumonte hweho. ¹⁹Ose

^e 14:12 Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

ulahoningki hofiko simeho tango uyimentisofoho. Hwe anga'no anga'nohino sohwa Jisasimo ulimentofofi, Nakwolaho. Nakwolaho. Ose ulimentofofofoho. ²⁰Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Nje inomokomoyo sohwasi hwe anga'no sekwo'njo mta'angohwo ngko'nji wopayo mijomo yomahwe oso hunonoho. ²¹A'amu Anituye hungkuno lutihwamotofo sohwa iyoswomo mti'mokumentohofa pa'nyoso A'amufe Hwomu sohwo poyo umo'nimontonoho. I oso'no oso hwe ngkine'no nje mango sohwamo tokoyo'ofa ntohofone sohune'no hitoho ntokwoho. Tohino engoso nomane hweho. Kona'wohi aswo momaso'njo yontentesi wopingo'nesohilo. Ose ulimentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwaso mijo'nji wopayo'nji umentisofoho.
(*Matiyu 26:26-30; Luk 22:15-20; 1 Koulin 11:23-25*)

²²Hofiko nontaningkofi Jisas wopayo nomanto Anitumo isamoyoka ulonto kutikujalo hohofonto hofikimo uyonto ulimento, Sekwo mapmno. Olo wosopayo loso nje a'apahofoho. ²³Ose ulonto kako noswanyo ipisayo mijo'njoso nomanto Anitumo isamoyoka ulonto inomokomoyo sohwaso uyahoningki hofiko mijo nimentohofofoho. ²⁴Jisas ulimento, Oloso nje honiyofoho. A'amukune'no usihumahono. Olo honiyoso ngko Anitu'nji sekwo'nji makotiku'nyo'ne usihumahono. Nje honiyoso losomo Anitu uhwoninkuhwosi sekwo Anitu'nji makotiku'nyoso ne imo'nyo'nefoho. ²⁵Upa'nimno. Hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. Nom'ne sikuno somo olo ipisayo mijo apa'no manimnehono. Manyo'njo uyimnoho. O'o Anitu yokumpohn'nyo mokosyohumaso sopo ipisayo mijo songo nimnefoho. ²⁶Ose ulahoningki hofiko ta anga'no lontifi noswapontifi hwofiki'nyo Oulifine'no kotasimentohofofoho.

Jisas Pitamo ulimento, Kiko hohujo ukinjanimo'monnoho.
(*Matiyu 26:31-35; Luk 22:31-34; Joun 13:36-38*)

²⁷Jisas ulimento, Sekwo ngkimo nihwajikujalo hiyaso wohumpeentifeho. Anituye hungkuno mti'mokumentohofa sohwa ole mti'mokumentohofi, A'amu yahu *sipsip* mokosyohumayo sohomo fonjasyikujalo'no yahu sohwa hiyaso wohumpeentifeho. ²⁸I oso'no songo likahm'mo Ngkaliline'no simo'mo sepo'mnefoho. ²⁹Ose ulahoningki Pita ulimento, Nom'ne hopi'nonohino sohwa hofiko ko kuhwoti'mopijoso ngko mokuhwoti'mo'mneho. ³⁰Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ngko hungkuno nehopi wakilimonne'no yohono. Olo sikwo'miyo lomo yihufo tosika yoka hufa'u malontaningkuhwosi kiko ngkine'no hwasyo hungkuno hufa'u sihune ole ulimonnoho. Ngko Jisasimne'no huno maniyohoyohoho. Ose ulohojalo'no yihufo sohwo yoka walimontonoho. ³¹Ose ulahoningki Pita nihu'no yokumpohn'nyo ulimento, Awonoho. Ose'maho. Ngko kikumne'no huno maniyohoyohoho eso mulimnehono.

O'o ngko kiko'nji fonjanisiyo so'manji oso hungkunoso mulimnehono. Ose ulahoningki inomokomoyo hopi'nonohino sohwa Jisasimo osenohino mjulimimentohofofoho.

Jisas Ngketisemani sopo Anitumo jomo ulimentisofoho.

(Matiyu 26:36-46; Luk 22:39-46)

³²Hofiko Ngketisemani iyo uyo syoho sopono umentohofofoho. Osopo nohumanto kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Olopo fesyohumamno. Ngko nu'mo Mpohumo jomo ulimo. ³³Ose ulonto, kako Pita, Jemis, Joun'nji nutimanto we'enepe nowentifi Jisas simaho tango mikunimoposo umentisofoho. ³⁴Oso'no Jisas ulimento, Nje simaho tango mokunimoposo'njo hwo'nyoho. Tango hiloso poyo wanimokumtolikeno. Olopo sekwo ito'no fesyohumafikuji nohontohumamno. ³⁵Ose ulonto we'enehwo nowento hwahopo ipitofawento kako Anitumo oso tohino hiso i'mofapososo uyakolofone jomo ulimentisofoho. ³⁶Ole ulimento, Mpohwo, kiko yo'mayo hopi'nono ihnehino. Olo tango ni'masoso wae feenimofoho. I oso'no nje nimo'nyo somo iningkahutoho. O'o jije kumo'nyo somo tifi finingkayo.

³⁷Ose ulonto nolikokwaponto inomokomoyo sohwa uhumojohamentiso sopo saho fesyowentaningkofi u'manto Pitamo ulimento, Saimoun, saho peho'no fesyawotnno. Kiko we'enehwo monohontohumayo'njotaho.

³⁸Seten sekumo yamofa selohofonoho. Sekwo ngkine'no nohontohumafikuji sekwo yamofa ne'masoso yahino wonyo somo nopiwesyanoho likuji Mpohumo jomo ulimno. Sekwo wopingo'nohini uyano ko lifijoso sekwoe yokumpohn'nyo hopo'maho.

³⁹Ose ulonto, we'enepe nowento hungkuno Anitumo nto ulimentisoso apa'no ulimentisofoho. ⁴⁰Ose ulonto asomo ponto uhwonimentisoso inomokomoyo sohwa timosaho engo uningkahoningki saho fesyowentaningkofi u'mahoningki hofiko wonimango'no yontifi nakwo pehofo ulanehwono lontifi imentohofofoho. ⁴¹Jisas Mpohumo apa'no jomo ulonto asomo noponto ulimento, Sekwo saho ne'no lofesyawotofoho. Nta'noho. Nje sikuno moi'wonoho. Ihwoni, A'amufe Hwomu sohumne'no a'amu wonyo sohwamo tokoyo'ofo nto imasofoho. ⁴²Sekwo filikapmno. Wohwano. Uhwonimno. Oso hwe ngkine'no tokoyo'ofo ntoho'maso sohwo nto pohoho.

A'amu Jisasimo aho ko'mentohofofoho.

(Matiyu 26:47-56; Luk 22:47-53; Joun 18:3-12)

⁴³Ose lontaningki Jutas Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopinono sife mta'ni hufa'u sohwo komo'no i'mofapmmentisofoho. A'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu honingkanohungkuno lutihwamotofoho sohwanji a'amu Isilaelife hwe engo sohwanji a'amu

pi'ningo engo itokuso'njo hosimno'njo soh wamo lutimahoningkofi Jutas kako Jisasiyepono ipemotamentisofoho. ⁴⁴Jutas oso a'amu soh wamo yamofu itihwayo'ne ole ulimento, Hwe soh umo nu'mahm'mo hinjoho hu'nimeso oso hwe huhwo sohwo Jisasiyoho. Osohomo sekwo aho kekuji fipemotawomno. Ose nto ulimentisofoho.

⁴⁵Oseso Jutas Jisasimo u'manto ulimento, Nje Lontihwayohwo, ulonto hinjoho hu'nimentisofoho. ⁴⁶A'amu sohwa ose uhwonontifi Jisasimo aho yokumpohn'nyo ko'mentohofofoho. ⁴⁷Jisasiye inomokomoyo fihwo kakoe hwakuhwajo iwasiyanto kako oso tajo angu syoho'njo soh wafe hwe yofe engo'njo sohwo kakoe syoho ulohofiyo sohwoe halohomo loku'mentisofoho. Lojwahoningki halohoso piwahu'mentisofoho. ⁴⁸Jisas ulohonimento, Sekwo a'amu hufu iwo'ningkiso sohune'no aho wokano lontifi hwakuhwajo'nji itokuso'nji lomotalokwofo. ⁴⁹Sikuno engolopohamo ngko sekwo'nji Anituye tajo angu engu somo Anituye hungkuno lutihwahoningko sekwo osopo manikoso'njo iwo'ningkohofihwasoho. I oso'no hungkuno hohonta mti'mokumentohofoso olohonta nehopi imo'nalofoho. Oso'no olo hiloso ntohofohofo. ⁵⁰Inomokomoyo hopi'nonohino sohwa Jisasimo uliko'mantifi hiyaso humpo'mentohofofoho.

⁵¹Hwomu fihwo kako hwapi'feh'nohino inyohwo Jisasimo tifi iningkowahoningki a'amu sohwa hwomu soh umo aho wokano lontifi imentohofoso ⁵²hwomu sohwoe hwapi'feh mokolowoma'mentohofoso a'apaho'nohino le'ma'mentisofoho.

A'amu 'kaunisul' soh wamne'no Jisasimo ipemotawomentohofofoho.
(*Matiyu 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Joun 18:13-14, 19-24*)

⁵³Hofiko Jisasimo a'amu tajo angu syoho'njo soh wafe hwe yofe engo'njo hwe engu sohwoe pone Anitumne'no jomo limojo sohwoepono ipemotapontifi angopo u'mofopahoningkofi a'amu tajo angu syoho'njo yofe engo'njo sohwanji, a'amu honingkanu hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofiko *kaunisul* syoho so'no uhu'mokumentohofofoho. ⁵⁴Pita Jisasimo ko iningkawomentisoso kakimo mufantohi'nyofoho. O'o, kako po'mtopo'mtisyo humulohu'miwesofoho. Kako hwe engu tajo angu syoho'njo mokosyohumayo soh wafe angkuhwafopo i'mofawento osopo a'amu uhwontohumayo syoho'njo sohwanji tohu imokinimentisofoho. ⁵⁵Pita nohumentaningki angomno a'amu tajo angu syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu *kaunisul* syoho'njo hopi'nonohino sohwanji Jisasimne'no hungkuno tango'njo poyo imo'nyo'ne wotipeentifi ko imentohofoso ⁵⁶a'amu pi'ningu Jisas yo'mayo imentiso so'no hwasyo hwasyo lontifi hofikoe hungkunoso kengu kengu limentohofofoho. A'amu hufa'u hungkuno afa majofoho. A'amu fihwa nolikafontifi hwasyo hungkuno ulimentohofi, ⁵⁷Olo hungkunoso upa'nimalohwonefoho. ⁵⁸Jisas

ole limasofoho. Anituye tajo ango engoso a'amu aho'nji molimentohofoho somo ngko wae weeo'mnoho. Sikuno hufa'u sihune menjaofihwoso'no nom'ne ango engo wamolimonnoho. Aho'nji wamolimonti'maho. ⁵⁹Ose lontifi, Hwasyo hungkuno pi'ningo lokwoposiwati'mentohofoso ne mmo'nyofoho. ⁶⁰Oso'no hofiko Jisasie hungkuno tango'njo so'no wonyopi tipeehoningkofi hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo ajwopo nolikofalohofonto, Jisasimo ulimento, Kiko hungkuno asomo mujo'njo peho'no yalokuno. Pipilo. Olo hungkuno kikimo kilalokwofo losofo. ⁶¹Ose ulahoningki Jisas hungkuno majofoho. Mampi'nyo humamentisofoho. Hwe yofe engo'njo sohwo apa'no ulohonimento, Anitu nakwo a'amu Juta hn'nimo nefo'mayo'ne lokuhwatimentiso hwsilaho. Anitu nakwo kakoe yofe ho'nomawo'ningkuhwone sohwoe Hwomu Ne hwsilaho. Awolaho. ⁶²Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ou, osoho hwo'nyoho. Sekwo A'amufe Hwomu sohwo Anitu Yo'mayo Yokumpohn'nyo Hwapingo sohwoe aho anga sohohtani humentaningkuhwosi uhwonifitnnefoho. Kako himo ahwomo mta'ango sopo pontaningkuhwosi uhwonifitnnefoho. ⁶³Jisas ose ulahoningki oso hwe tajo ango syoho'njo sohwa simano hintotohino umnimentiso so'no kakoe hwapife manji'mofo we'nehwo sisimpento ulimento, Nakwo nom'ne a'amu Jisasimne'no hungkuno jo'neso joho peho'no ulanehwono. ⁶⁴O'o sekwo kakoe hungkuno somo nto upa'ningkohoho. Kakimo pipi ulohofanehwono. Sekwo huno pipi seyohoho. Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, Hwe wonyo imaso hweho. Kako poyo umo'nono. ⁶⁵Ose lontifi a'amu fehohnjo sohwa Jisasimo memijo uyati'mofontifi Jisasimo ikujoho fonjontifi ulimentohofi, Tihwo kufonjohoho. Yofeso fonaso. Ose ulahoningkofi a'amu mekinonjo sohwa Jisasiye simo'mango sopo aho pehusi'mentohofofoho.

Pita ole limento, Ngko Jisas hne'no huno maniyohoyohoho.

(Matiyu 26:69-75; Luk 22:56-62; Joun 18:15-18, 25-27)

⁶⁶Nofonjontaningkofi Pita angkuhwafopo nohumentaningki a'musi hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo mokosyohumayo sohwoe syoho ulohofiyosi u'manto, ⁶⁷Pita toho imokinontaningki uhwononto ulimento, Kiko Jisas Nasalet nta'ango sohwonji emoimotnno hwsoho. ⁶⁸Ose ulahoningki Pita ulimento, Hwasyo lohino, Oso hwe sohune'no ngko huno maniyohoyohoho. Ose ulonto nolikafonto kusopo ko'mo'mentisofoho. ⁶⁹Osopo nohumentaningki a'musi apa'no Pitamo uhwononto a'amu mofoponjo sohwo ulimento, Oso hwe nongkwo sohwo Jisasimo tifi inomokomoyiwo'ningkiso hweho. ⁷⁰Ose ulahoningki Pita apa'no awonoho ulimentisofoho. Hwangku we'e nehwo a'amu mofopo humalohofontohoho sohwa Pitamo apa'no ulimentohofi, Nehopeho. Kiko hofiko'nji emoimotnno hwsoho. Kiko Ngkalilinta'ango hwsoho.

⁷¹Ose ulahoningkofi Pita hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Ngko hwasyo hungkuno selimeso Anitu tohino wontapono. Oso hwe sekwo ntohoho sohwo ngko yofe mihwofe'njo hweho. Nehopi lohono. ⁷²Ose ulahoningki komo'no tosika yoka apa'no limentisofoho. Pita nupa'nonto Jisas hungkuno ulimentiso so'no huno syafihu'mentisofoho. Jisas ose nto ulimentisofoho. Yihufu tosikaso yoka hufa'u lososo sohonta Pita kiko ngkine'no mango hufa'u sihune ole walimonnoho. Ngko Jisasimne'no huno maniyohoyohoho. Oso hungkuno Jisas ulimentiso so'no Pita syafisyonto humotaho engo limentisofoho.

Hofiko Pailotiyepono Jisasimo ipemetapmmenohofofoho.

(Matiyu 27:1-2; Luk 23:1-5; Joun 18:28-38)

15 ¹Imingo ne'nji a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji a'amu honingkanohungkuno lutihwamotofo sohwanji *kaunisol* a'amu hopi'nono nuhu'mokontifi Jisasimne'no hnnimentohofofoho. Nohnnontifi Jisasimo aho kentifi ahwomo nano kilofontifi Pailot hwe yofe engo'njo hwahomokosyohumayo sohwoepono Jisasimo ipemetapmmenohofofoho. ²Ipemetopahoningkofi Pailot Jisasimo ulohonimento, Kiko a'amu Jutafe hwe engo hwsilaho. Ose ulahoningki Jisas ulimento. Hungkuno hiso kiko nehopi lohino. ³A'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwa Pailotimo hwasyo hungkuno Jisasimne'no mjalimentohofofoho. ⁴Pailot Jisasimo apa'no ulohonimento, Oso hungkuno pi'ningo kikine'no mjakilimihwofo upa'ningkinoso kiko aku hungkuno pehofo ulimto. ⁵Ose ulahoningki Jisas nom'ne hungkuno mujo'njo yahoningki Pailot yomo yonto huno pi'ningo syafihu'mentisofoho.

Pailot Jisasine'no ulimento, Iyomo fonjinto'ofahumno.

(Matiyu 27:15-26; Luk 23:13-25; Joun 18:39–19:16)

⁶Soswo huhwo huhwi oso sikuno iyoho humayo engo somo Pailot kako hwe fihumo impo'ango mta'angohwo nihu'nahone isihutofihwatimojofoho. A'amu Jutaso hofiko hwe fihwoe yofe ulahoningkofi Pailot hofikoe hungkunomo tifi iningkamojofoho. ⁷Oso hohosohonta hwe fihwa yokumpohn'nyo sohwa hofiko hofikoe hwe engo a'amumo mokosyohumayo'njo sohwaso ikujoho nofonjontifi a'amu fehohnjo somo fonjosyahoningkofi impo'angomo intofahumentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwo impo'angomo humamentiso sohwo anga'no hwe kakoe yofe Mpolapas. ⁸Hwe moya'mi pi'ningo engo uhu'mokontifi Pailotimo u'mantifi ulimentohofi, Olo Sikuno Engo lomo kiko hwe anga'no impo'ango mta'ni usihutofihwatimonntaho. Oso yahinoso apa'no fiyo. ⁹⁻¹⁰Oso'no Pailot kako hwe moya'mi hopi'nonohino somo ulimento, Olo hwe lohwo yofe engo'njo semokosyohumayo'ne sohumo

ngko usihutofono laseningkohoho. Pailot kako huno moi'wonoho. A'amu pi'ningo engo Jisasimo isihutofihwajiyo'ne ulimentohoho so'no a'amu tajo ango syoho'njo sohwa Jisas ne'no simano hintotohino umningkahoningki Jisasimo aho ko'mentohofofoho. ¹¹Ose ulahoningki a'amu tajo ango syoho'njo sohwa hofiko a'amu ajwo sopo lohofontifi a'amufe simehomo ulikofantifi ulimentohofi, Mpolapasine'no ulimno. Jisas nakwolaho. Mpolapas usihutofo. Ose ulimno. ¹²Ose ulahoningkofi Pailot apa'no ulohonimento, Olo hwe yofe engo'njo semokosyohumayo'ne lohomo ngko pipi uloho'mnehono. ¹³Ose ulahoningki a'amu hopi'nono joho limentohofi, Iyomo fonjinto'ofahumno. ¹⁴Ose ulahoningkofi Pailot ulohonimento, Peho'neto. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hwolo. Ose ulahoningkofi a'amu joho mohm'no liwo'nimentohofi, Iyomo fonjinto'ofahumno. ¹⁵Ose ulahoningkofi Pailot hofikoe simeho wopingo umo'nono lonto Mpolapasimo isihutofihwajonto, kakoe hwe itokuso'njo sohwaso ulimento, Jisasimo impe'nji fonjikuji iyopo fonjinto'ofahumno. Ose ulimentisofoho.

A'amu itokuso'njo sohwa Jisasimo sitofu ulimentohofofoho.

(Matiyu 27:27-31; Joun 19:2-3)

¹⁶A'amu huhwo sohwa Jisasimo a'amu mokosyohumayo sohwoe tojo somo ipemotaswontifi nom'ne hwe itokuso'njo hopi'nonohino sohwasne'no joho lutimantifi uhwonimno ulimentohofofoho. ¹⁷Nuhu'mokontifi manji'mofo miyo'nohino so'nji Jisasiye sangopo ho'nasyontifi impe yongo'njoso nokikisontifi Jisasiye mnokinopo monji'mofahumentohofofoho. ¹⁸Ose imentohofoso, Jisasimo atife itihwantifi sitofu ulimentohofi, Ou hwe engo sohwoi kiko a'amu Juta somo mokosyohumawo'ningkino sohwasilaho. ¹⁹Ose ulontifi nom'nehwa fo'me'nji mnokinopo hwaningo fonjontifi memijo simanopo yatu'mo lohofontifi Jisasiye yofe ho'nomayo'no hwomtame poji uloho'mentohofofoho. ²⁰Hofiko sitofu moi'wo ulontifi manji'mofo miyo'nohinoso yojasyontifi kakoe manji'mofo uloho'mentohofofoho. Ose yontifi kakimo mempo hohonta'ni iyomo fonjinto'ofasiyo'ne spono ipemotasimentohofofoho.

Hofiko Jisasimo iyomo fonjinto'ofahumentohofofoho.

(Matiyu 27:32-44; Luk 23:26-43; Joun 19:17-27)

²¹Nosontifi hwe nom'nehumo uswo'nimentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwoe yofe Saimoun, Sailininta'ango hweho. Alekisanta'nji Lufosiyo kaningkwowheho. Saimoun kako syoho mta'ango sohwo Jelusalemne'no wasimo lonto ko yahoningki hwe itokuso'njo sohwa yokumpohn'nyo ulimentohofi, Jisasiye iyo hwojiyafujiyo mokaho'nyo. ²²Ose ulontifi Jisasimo hwofiki'nyo we'e Ngkoulikota sopo

ipemotasimentohofofoho. Oso yofe Ngkoulikota hwapingo olenoho. A'momnokino yokino huyo'mango pa'nyoponoho. ²³ Osopo si'mofontifi tohino umnonoho lontifi hofiko ipisayo mijo iyoho'njo Jisasimo uyahoningkofi kako nimentiso'maho. ²⁴ Manyo'njo yohoningki hofiko Jisasimo iyomo fonjinto'ofahumentohofofoho. Nofonjinto'ofosyantifi hofiko syohi'nyo yontifi Jisasiye manji'mofo yo'mayo so'no tihwo woma'mtolikeno lontifi yamofa imentohofofoho.

²⁵ Mofehi'nyo imingo'nji (9 *kilouk*) Jisasimo iyopo fonjinto'ofahumentohofofoho. ²⁶ Jisas kako poyo imo'nyo so'no iyoswomo mti'mokumentohofi, A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO. Oso iyoswo hiso Jisasiye iyo mnokino sopo hofojahumentohofofoho. ²⁷ Hwe hufa'u ikujoho'nji hufo'nji imojiyo sohwa'umo fonjinto'ofahumentohofofoho. Hwe nom'nihwo Jisasiye aho angahohnta'ni, hwe nom'nihwo Jisasiye aho hwonamonyo hohnta'ni fonjinto'ofahumentohofofoho. ²⁸ [Hohonta hungkuno mti'mokumentohofoso oso sikuno somo ne imo'nimentisoso ole, Kako a'amu wonyo'njopo nohumentaningki a'amu huhwo wonyo hweho limentohofofoho.] ²⁹ Hwe moya'miso nopohotawentifi mnokingkwa'ningkwa'nyo yontifi sitofo ulimentohofi, Kiko ole liwo'ningkini, Anituye tajo ango engoso ngko wae yaohm'mo apa'no songo molimeso sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no ango moi'wo umo'nimontonoho. Ose ulontifi tikafo jimentohofofoho. ³⁰ Kiko fo'ma'nyo. Ose ulontifi ulimentohofa, iyopo nta'ni fiktape. Ose ulimentohofofoho. ³¹ A'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofiko a'amu ajwo somo lohofontifi Jisasimo sitofo mohm'no hnnimentohofi, Kako a'amu nom'nemo ufo'mawo'ningkiso sohwo kakimo mufo'ma'nonehoho. ³² Kako Kilais Anitu uhwatimentiso hweho. A'amu Isilaelife yofe engo'njo mokosyohumayo'ne hweho. Oso'no kako iyopo nta'ni kotapihwoso'no uhwoningkuhwasi nakwo simeho hi'ntnnono uyantanoho. Ose lontifi tikafo jimentohofofoho. Oso hwe wonyo Jisasi'njopo fonjinto'ofahumentohofa huhwa'u'ntnne'no Jisasimo sitofo ulimentisiyefoho.

Jisas poyo imo'nimentisofoho.

(*Matiyu 27:45-56; Luk 23:44-49; Joun 19:28-30*)

³³ Hinjo ajwo kuntoliyopo sikuno mjaofonto mofehi'nyomo hoholo yasyonto akupo'nyo'nji (3 *kilouk*) oso'nji apa'no longkoningkahoningki mofehi'nyo limentisofoho. ³⁴ Sikuno moi'wo imo'ningkahoningki Jisas joho mohm'no limento, *Eloui, Eloui, lama sapakitani*. Oso hungkuno iwolo'mo ole, Nje Anitu, nje Anitu, peho'no nisikwojantokuno. ³⁵ Ose lahoningki a'amu kako'njopo humamentohofoso upa'nontifi huno muyahoningki limentohofi, Upa'nimno. Olo hwe lohwo kako Ilaija osohumo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohumne'no

joho lalofoho. ³⁶Hwe fihwo komo'no nowento hwapife we'e mijo mangkinyo'njo yomanto oso hiso tokemo yamjonto Jisas wanononto nuyonto ulimento, Hofahiyo. Nakwo uhwontohumano. Ilaija nopihwosi iyo mta'ni ufo'ma'mtolikeno. ³⁷Ose ulahoningki Jisas joho mohm'no lonto poyo imo'nimentisofoho.

³⁸Poyo imo'ningkahoningki hohosohonta Anituye tajo ango engo somjo hwapife engo oso ajwopo ango we'e Anitu humayo'nefoho limotofu sopo hoku'yopo pmpilipeehinyoso yokintahopo nta'ni tomonte sisimpo lohofonto hufa'u imo'nimentisofoho. ³⁹A'amu itokuso'njo sohwafe hwe engo sohwo Jisasiye simanopo lohofonto, Jisas poyo imo'ningkahoningki uhwononto ulimento, Olo hwe lohwo Anituye Hwomu Ne hweho.

⁴⁰Moya'mi sofa ikano nonje sopo lohofontifi Jisasimo timo humuhwontohumantohofofoho. Moya'mi fifa yofe ole, Maliya Makitola nta'angiyoho. A'mu nom'nesi kakoe yofe Maliya Jemis hwe songo sohwo'nji Jousepi'njiye kona'wohiyoho. A'mu nom'nesi Saloumiyoho. ⁴¹Oso fanji nom'ne moya'mi sofa Jisas hwaho Ngkalili emoimojo sohonta hofiko tifi iningkawentifi ufo'ma'mentohofofoho. Oso moya'mi sofa Jisasi'nji Jelusalemne'no pmentohofofoho.

Hofiko Jisasiye pijafu sokimomo ho'nahumentohofofoho.

(*Matiyu 27:57-61; Luk 23:50-55; Joun 19:38-42*)

⁴²⁻⁴³Oso sikuno Filaita somo mofehi'nyo ukwo'mokumto iyoso'nji Jousep ango Alimateyanta'ango sohwo i'mofapmmentisofoho. Kako *kaunisol* syoho'njo hweho. Kako hwe wopingo hweho. A'amu hopi'nono kakoe yofe ho'noma'motofofoho. Kako oso hwe Anitu uhwatimo limentiso sohwe pe-e'ne sikuno so'no hontohumamojo hweho. Kako sikuno iyoho humayo'ne yo'mayo ito'no esyohumayo so'no syafisyonto kako iyoho we'e ko uningkahoningki yokumpohn'nyo imo'nonto Pailotimo u'manto Jisasiye pijafu mayo'ne ulohonimentisofoho. ⁴⁴Ose ulohonimentisoso Pailot yomo yonto syafihu'mentonto kape'ningkohoho. Ose syafisyonto hwe engo itokuso'njo sohomo joho lutimanto ulimento, Jisas poyo nto limo'ningkohoho. ⁴⁵Ose ulahoningki eno ulahoningki Pailot Jousepimo ulimento, E'wano. Pijafoso maho. ⁴⁶Ose ulahoningki Jousep hwapife halojo wonyoangkafo mpe yonto Jisasiye pijafoso iyo mta'ni nomanto hwapife somo ifohumpento sokimomo ho'nahumentisofoho. Oso sokimoso kako sojo engo somo imo engo ili'mentisofoho. Osopo ho'nasyonto sojo engo yiwolo'mo lohofonto sokimo hoku'yo somo pijwahumentisofoho. ⁴⁷Maliya ango Makitolanta'angosi'nji Maliya Jousisiye kona'wohi'nji siko Jisas ho'nahumentohofu sopo uhwonimentisoyefoho.

Jisas apa'no lika'mentisofoho.

(*Matiyu 28:1-8; Luk 24:1-12; Joun 20:1-10*)

16 ¹Sikuno iyoho humayo'neso nto memjaofahoningki Maliya ango Makitola nta'angosi, Maliya Jemisiye kona'wohisi'nji Saloumi'nji hofiko

hwone mijo akino'njo Jisasiye pijafomo ehulohofone mpe imentohofofoho. ²Mo'ningka Sante imingo'nji iyoho longkoninkahoningki hofiko nolikafontifi Jisasimo ho'nahumentohofosopo umentohofofoho. ³Nowentifi hnnimentohofi, Oso sojo mikunimposo hofiku'yopo pijwahumalofoso tihwo womeho'nonaofimontolo. ⁴Ose hnnontifi uhwonimentohofoso sojo mikunimpososo nto meho'na'mentohofu uhwonimentohofofoho. Nto hwsompeehumentohofofoho. ⁵Oseso sokimo somo noswontifi uhwonimentohofoso hwe songo hwapife halojo sawemo'njo sohwo moya'mi sofafe aho angahohnta'ni nohumentaningki uhwonontifi hofiko yomo yomo imentohofofoho.

⁶Oso hwe huhwo sohwo ulimento, Sekwo yomo ikutoho. Ngko huno niyohoho. Sekwo Jisas Nasaletnnta'ango a'amu fonjinto'ofohumalofoso sohune'no tipeelokwofo. Kako nto likakwoho. Olopo mohumuyoho. Uhwonimno. Noho'nohumalofosopo aneponoho. ⁷Oseso sekwo nowekuji Pita'nji inomokomoyo nom'ne sohware ulimno. Jisas Ngkaliline'no simo'mo nto sepo'maho. Ose ulimno.

⁸Ose ulahoningki noswapontifi yomo yomo yontifi komo'no umentohofoso iyoho unimentiso so'no a'amu nom'nemo yo'mayo uhwonimentohofosopo mulimentohofofoho.

Maliya ango Makitolanta'angosi Jisasimo uhwonimentisofoho.

(Joun 20:11-18)

⁹Santemo iyohohwe'nji Jisas likofahoningki Maliya ango Makitolanta'angosi Jisasimo kaki'no uhwonimentisofoho. Oso hisimo Jisas hohonta towahuno wonyo aho anga'no hopi'nono nom'ne hnta'ni hufa'u sohwa wae yao'mentisofoho. ¹⁰Maliya nowento a'amu Jisasi'nji emmotofoso sohware u'manto hofiko simeho tango'nji humotaho lontaningkofi, ¹¹Maliya ulimento, Jisas songo humaho. Nuhwoningokohi'nyoho. Ose ulahoningki nupa'nontifi huno syafihu'mentohofi, Hwasyo nalohoho syafisyontifi a'mu hisiye hungkunomo simeho hi'ntnnono muyofoho.

Jisas kako inomokomoyo hufa'u hwa'umo honingkanopo uswo'nimentisofoho.

(Luk 24:13-35)

¹²Hwangku hwe hufa'u hwa'u ango Jelusalem uliko'manji honingkanopo nowentaningki Jisas a'amu nom'ne pa'ningohwo u'mahoningki ¹³siko yofe uhwo'mentisiyo so'no asomo noponji inomokomoyo nom'ne sohware ulahoningki hofiko haloho miyo'njo yontifi simeho hi'ntnnono muyofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohware u'manto syoho uyimentisofoho.

(Matiyu 28:12-20; Luk 24:36-49; Joun 20:19-23)

¹⁴Hwangku inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni anga'no sohware angomo nohumantifi wopayo nontaningkofi Jisas nu'manto yoka

ulimentisofoho. Hwapingoso ole hofiko simeho hi'ntnnono muyo'nefoho. A'amu nom'ne sohwa inomokomoyo sohwa mo Jisas nto lika'maho. Nakwo uhwoningkuhwono ulahoningkofi hofiko hwasyo hungkunofoho huno syafihu'mentohofofoho. ¹⁵Jisas ulimento, Sekwo ango'meemo humpekuji a'amu hopi'nonohino somo nje hungkuno wopingoso filutihwafikuno. ¹⁶A'amu oso hungkuno hiso nupa'ningkuji simeho hi'ntnnono sejapikuji mijo mapijoso Anituye a'amu ne imo'nifitnefoho. A'amu oso hungkuno somo simeho hi'ntnnono muyo'njo somo Anitu hofikoe honingkano wonyo'ne hungkuno tango uyonefoho. ¹⁷A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifijoso ole ifitnefoho. Nje yokumpohn'nyo'nji towahuno wonyo wae ifitnefoho. A'amu kengofe hungkunoso lifitnefoho. ¹⁸Hofiko homa aho kapijoso mijo pe'nyo'ne nifijoso poyo mmo'nifitnefoho. Hofiko a'amu mnokino'njo somo aho kisasyikui ngkimo jomo ntikujo'no wopingo imo'nifitnefoho.

Anitu Jisasimo ahwomomne'no utima'mentisofoho.

(Luk 24:50-53; Apousel sohwafe Syoho 1:9-11)

¹⁹Hwe Engo Jisas sohwo hungkuno moi'wo nto losojwaofahoningki Anitu Jisasimo utima'mentisofoho. Nosonto Anituye aho angahohnta'ni humamentisofoho. ²⁰Inomokomoyo sohwa ango'meemo nowentifi Anituye hungkuno lutihwentaningkofi Jisas ufo'ma'mentisofoho. Nufomahoningki hofiko yo'mayo wonyoangkafo yahoningkofi a'amu uhwonontifi ou, olo hungkunoso Anituye hungkuno nehopeho limentohofofoho. Hungkuno osohopeho.